

GÜMRÜK MEVZUATI İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

Gümrük Gümrük faaliyetlerinin devletlerin gelişimine, egemenlik alanlarının ifade biçimine ve hazinelerinin arttırılmasına katkıda bulunan bir gelir kaynağı olduğu da gözlemlenmiştir. Gümrük Birliği Gümrük birliği, gümrük birliği anlaşması yapan ülkelerin mallarının belirlenen tek bir gümrük alanı içinde, herhangi bir tarife ve tarifeye eşdeğer herhangi bir vergiye tabi tutulmamaları şeklinde malların gümrük birliğine tabi ülkelerde serbest bir şekilde dolaşabilmeleri ve gümrük birliğine tabi ülkelerin gümrük birliğine tabi olmayan diğer ülkelerden yapılan ithalata yönelik olarak aynı tarife oranlarını ve aynı ticaret politikasını uygulamaları şeklinde tanımlanabilir. Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Bölgesi (TGB) Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Bölgesi, Türkiye Cumhuriyeti topraklarını kapsar. Giriş Gümrük İdaresi Türkiye Gümrük Bölgesine eşyanın getirilmesini ve getirilen eşyanın risk analizine tabi olarak giriş kontrolüne tutulduğu, sevki işlemlerinin geciktirilmeden gerçekleştirildiği gümrük idaresi anlamına gelir. İthalat Gümrük İdaresi Eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesi'ne getirilerek gümrük açısından risk analizine bağlı kontrollerin yapıldığı, gümrük kanununa bağlı olarak onaylanmış bir işlem ve kullanıma tabi tutulmasına tabi işlemlerin gerçekleştirildiği gümrük idaresini ifade eder. İhracat Gümrük İdaresi Ülkemizden ihraç edilecek diğer ifadeyle gümrük kanununa göre, Türkiye Gümrük Bölgesi'ni terk edecek eşyanın öncelikle risk analizine ilişkin kontrollerinin yapıldığı ve gümrük tarafından onaylanmış işlem ve kullanıma dayalı kontroller de dâhil olmak üzere tüm işlemlerin gerçekleştirildiği gümrük idaresini belirtir. Çıkış Gümrük İdaresi Gümrük kanununda belirtilen koşullara uygun şekilde eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesi'ni terkiyle ilgili gümrük kontrolleri ve risk analizine bağlı işlem ve kontrollerin gerçekleştirildiği gümrük idaresi olarak belirtilir. Kişi Gümrük mevzuatına göre kişi, gerçek kişiler olabileceği gibi tüzel kişiler de olabilir. Buna ek olarak hukuken tüzel kişilik statüsüne sahip olmamakla birlikte yürürlükteki mevzuat uyarınca hukuki tasarruflar yapma yetkisi tanınan kişiler ortaklığı da kişi kavramı içinde yer alır. Karar Gümrük mevzuatı uyarınca gümrük idaresinin gümrük mevzuatı ile ilgili olarak belirli bir konuda bir veya daha fazla kişi üzerinde hukuki sonuç doğuracak, bağlayıcı tarife ve menşe bilgileri de dâhil olmak üzere idari tasarrufu olarak ifade edilebilir. Gümrük Statüsü Gümrük statüsü deyimi, eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesi'nde serbest dolaşıma girmiş olup olmadığı yönünden durumunu açıklar. Serbest Dolaşımda Bulunan Eşya Ülkemizde veya toplulukta tümüyle elde edilmiş ya da tamamı veya bir kısmı üçüncü ülkeler menşeli olup Türkiye ya da toplulukta ithal işlemleri tamamlanmış; gerekli gümrük vergisi, eş etkili vergi ve resimleri tahsil edilmiş; bu vergi ve resimleri tam veya kısmi bir iadede yararlanmamış eşyadır. Serbest Dolaşımda Bulunmayan Eşya Serbest dolaşımda bulunan eşya dışında kalan eşya ile transit hükümleri saklı kalmak üzere Türkiye Gümrük Bölgesi'ni fiilen terk eden eşyayı açıklar. GTİP (Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu) GTİP'in açılımı "Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu" dur. Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu, Türk Gümrük Tarife Cetveli'nde kullanılan 12 basamaklı bir koddur. Gümrük Vergileri İlgili mevzuat uyarınca eşyaya uygulanan ithalat ya da ihracat vergilerinin tümüdür. Gümrük Yükümlülüğü Gümrük yükümlülüğü kavramı olarak yükümlünün gümrük vergilerini ödemesi zorunluluğunu ortaya koyar. Yükümlü Gümrükte yükümlü kavramı, gümrük yükümlülüğünü yerine getirmekle sorumlu bütün kişileri temsil eder. Gümrük Rejimi Gümrük rejimlerini; serbest dolaşıma giriş rejimi, transit rejimi, gümrük antrepo rejimi, dâhilde işleme rejimi, gümrük kontrolü altında işleme rejimi, geçici ithalat rejimi, hariçte işleme rejimi, ihracat rejimi şeklinde sıralamak mümkündür. Eşya Gümrük kanununda eşya tabiri, çok geniş kapsamlıdır; bu nedenle her türlü madde, ürün ve değer eşya tanımı içinde değerlendirilir.

GÜMRÜK TARİFESİ İLE İLGİLİ BAZI KAVRAMLAR

Bölüm TGTC (Türk Gümrük Tarife Cetveli)'de birbirine benzeyen aynı nitelikteki veya çoğunlukla aynı ham maddeden yapılan eşyayı içine alacak şekilde oluşturulan gruplardır. Fasil Aynı nitelikteki eşyayı ve birbirine çok benzeyen eşyayı da içine alan, bölüme göre daha alt seviyede olan ve armonize sistem kodunu oluşturan numaralandırmanın başladığı altı basamaklı rakamdan oluşan armonize sistem kodunun ilk iki rakamıyla ifade edilir. Tarife Pozisyonu TGTC'de fasıla ilişkin ilk iki rakamdan sonra gelen iki rakamla birlikte dörtlü rakamlarla ifade edilen gruplardır. Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu Türk Gümrük Tarife Cetveli'nde, on iki rakamdan oluşan pozisyonudur. FOB Gemide masrafsız olan "free on board" sözcüğünün kısaltmasıdır. FOB satış değeri ise, gemiye teslim kadar olan maliyetlerin toplamıdır. CIF İngilizce mal bedeli, sigorta ve navlun anlamındaki "cost, insurance and freight" sözcüklerinin kısaltılmasından oluşur.

GÜMRÜKTE TEMSİL VE YÜKÜMLÜLÜK İLE İLGİLİ KAVRAMLAR

Disiplin Cezaları Disiplin cezaları gümrük müşavirliği veya gümrük müşavir yardımcılığı mesleğinin gerektirdiği onur ve haysiyetine uygun olmayan fiil ve hareketlerde bulunanlarla gümrükle ilgili görevlerini yapmayan veya gümrük işlemini gerçekleştirirken kusurlu yapan ya da güvensizlik ifade eden davranışlarda bulunan gümrük mesleği çalışanları hakkında, gümrük müşavirliği hizmetlerinin kanunda belirtilen koşullara uygun yerine getirilmesi amacıyla, o anki gümrük işleminin niteliğine ve ağırlık derecesine göre tanımlanan disiplin cezalarıdır. Temsil Gümrük mevzuatı ile öngörülen işlemleri gerçekleştirmek üzere bütün kişiler, mevzuata göre gümrük idarelerinde bir temsilci tayin ederek işlemlerini yürütme hakkına sahiptir. ANTREPO İLGİLİ KAVRAMLAR Gümrük antrepoları, genel ve özel antrepo olmak üzere ikiye ayrılır. Uygulamadaki özellikleri sebebiyle genel antrepoların A, B ve F tipleri; özel antrepoların C, D ve E tipleri bulunur. Antrepolar gümrüklü depolar şeklinde de ifade edilebilir.

GÜMRÜK İDARELERİNDE UYGULANAN MEVZUAT GÜMRÜK KANUNU'NUN ÖZELLİKLERİ

Gümrük Kanunu'nun özelliklerini şu şekilde sıralamak mümkündür: Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Bölgesi, Türkiye Cumhuriyeti topraklarını kapsar. Türkiye kara suları, iç suları ve hava sahası gümrük bölgesine dâhildir. Bu kanun Avrupa Birliği'ne Uyum Yasası olarak çıkarılan bir yasadır. Gümrük Kanunu'nun bir başka özelliği de oldukça kapsamlı bir çerçeve yasa olmasıdır. Gümrük Kanunu, bir vergi kanunudur. Gümrük Kanunu ile gümrük rejimleri yeni baştan düzenlenmiştir.

GÜMRÜK İDARELERİNDE UYGULANAN MEVZUAT

Gümrük Mevzuatı ile ilgili Kanunlar Gümrük Mevzuatının Kapsamı Gümrük mevzuatı içinde öncelikle aşağıda sıralanan yasal düzenlemeler ve hukuk metinleri düşünülebilmektedir: •Gümrük Kanunu •Gümrük Yönetmeliği •Sair Mevzuat Gümrük Kanunu'nu yürütme yetkisi Bakanlar Kurulu'na aittir. Gümrük Kanununun kapsamını 4458 Sayılı Gümrük Kanunu Fihristi ile açıklayabiliriz. KISIM BAŞLIK MADDE NO BİRİNCİ KISIM Genel Hükümler 1-14 İKİNCİ KISIM Gümrük vergileri ile eşya ticareti konusunda öngörülen diğer önlemlerin uygulanmasına ilişkin unsurlar 15-32 ÜÇÜNCÜ KISIM Taşıtların kontrolü ve gümrük bölgesine getirilen eşya gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulana kadar uygulanacak hükümler 33-54 DÖRDÜNCÜ KISIM Gümrükçe onaylanmış işlem veya kullanım 55-163 BEŞİNCİ KISIM Türkiye Gümrük Bölgesinden çıkan eşya 166 ALTINCI KISIM Özellik gösteren faaliyetler 167-171 YEDİNCİ KISIM Sınır ticareti 172 SEKİZİNCİ KISIM Diğer gümrük işlemleri 173-180 DOKUZUNCU KISIM Gümrük yükümlülüğü 181-217 ONUNCU KISIM Diğer hükümler 218-230 ON BİRİNCİ KISIM Cezalar 231-241 ON İKİNCİ KISIM İtirazlar 242-245 ON ÜÇÜNCÜ KISIM Yürürlükten kaldırılan hükümler, geçici maddeler ve yürürlük 246-248 GM: 1-6 Birinci Kısım: Genel hükümler Gümrük Kanunu'nun tanımının da yapıldığı ve genel hükümlerin düzenlendiği kısımdır. İki bölümden oluşmaktadır: 1. Bölümde kanunun amacı ve kapsamı açıklanarak yasa çerçevesinde kullanılan temel tanımlamalara yer verilmektedir. Bu bölüm; kanunun anlaşılması, yorumlanması ve uygulanması açısından önemlidir. 2. Bölümde ise gümrük işlemleri ile muhatap olan kişilerin hak ve yükümlülüklerine yer verilmektedir. İkinci Kısım: Gümrük Vergileri İle Eşya Ticareti Konusunda Öngörülen Diğer Önlemlerin Uygulanmasına İlişkin Unsurlar Gümrük Kanunu'nun ikinci kısmında, gümrük olgusunun en önemli ve temel konularını oluşturan, belki de gümrük denince akla ilk başta gelmesi gereken üç ana konu ele alınıp incelenmektedir: Eşyanın tarifesi, eşyanın menşei ve eşyanın kıymeti. Üçüncü Kısım: Taşıtların Kontrolü Ve Gümrük Bölgesine Getirilen Eşya Gümrükçe Onaylanmış Bir İşlem Veya Kullanıma Tabi Tutulana Kadar Uygulanacak Hükümler Bir eşyanın gümrük mevzuat hükümlerine tabi olabilmesi için bir uluslararası nakliye sürecine girmiş olması gerektiği oldukça açıktır. Dördüncü Kısım: Gümrükçe Onaylanmış İşlem veya Kullanım Bu bölüm, gümrük bölgesine mal giriş ve çıkış işlemlerini düzenlemektedir. Gümrük Kanunu'nun en geniş bölümü olan dördüncü kısım, temelde, gümrüğe gelen bir eşyaya eşya sahibi tarafından yapılabilecek işlemleri ve gümrük rejimlerini anlatmaktadır. Bu bölümde gümrükçe onaylanmış işlem ve kullanımlar aşağıda sıralanmıştır:

- Eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesi dışına yeniden ihracı
- Eşyanın bir serbest bölgeye girmesi
- Eşyanın imhası
- Eşyanın gümrüğe terk edilmesi
- Eşyanın bir gümrük rejimine tabi tutulması
- Serbest Dolaşıma Giriş Rejimi
- Transit Rejimi
- Gümrük Antrepo Rejimi
- İşleme Rejimi • Gümrük Kontrolü Altında İşleme Rejimi
- Geçici İthalat Rejimi • Hariçte İşleme Rejimi
- İhracat Rejimi Beşinci Kısım: Türkiye Gümrük Bölgesinden Çıkan Eşya En dar kapsamlı kısımdır. Gümrük Bölgesi dışına çıkacak olan malların çıkış işlemlerinin gümrük kontrolü altında yapılacağı belirtilmektedir Altıncı Kısım: Özellik Gösteren Faaliyetler Bu kısımda rutin gümrük işlemleri dışında kalan faaliyetler düzenlenmiştir. Yedinci Kısım: Sınır Ticareti Bu kısımda sınır ticaretine ilişkin düzenlemeler yer almaktadır. Sekizinci Kısım: Diğer Gümrük İşlemleri Gümrük Kanunu'nun bu kısmında, öncelikle posta ile gelen ve giden eşyaların tabi oldukları gümrük işlemleri anlatılmakta, bu

alt bölümün ardından da akaryakıt ve kumanyalara ilişkin yasal düzenlemelere yer verilmektedir. Dokuzuncu Kısım: Gümrük Yükümlülüğü Bu kısımda gümrük yükümlülükleri düzenlenmektedir. Onuncu Kısım: Diğer Hükümler Burada liman ve antrepo işletmelerinin yükümlülükleri ile gümrük çalışanlarının özlük durumlarına ait düzenlemeler ve gümrüklerde iş takibine yer verilmiştir. On Birinci Kısım: Cezalar Gümrük işlemlerini yürütürken yapılabilecek hatalar ve usulsüzlüklerden dolayı gümrük yükümlüsüne, eşya sahibi veya temsilcisine hangi cezaların uygulanacağına yer verilen bölümdür. Onikinci kısım: İtirazlar İdari işlemlere ve vergilere ilişkin olarak yaşanan anlaşmazlıklara itiraz esasları düzenlenmiştir. On Üçüncü Kısım: Yürürlükten Kaldırılan Hükümler, Geçici Maddeler ve Yürürlük Son kısımda ise 44558 sayılı Kanun ile yürürlükten kaldırılan uygulamalar ile geçici maddelere yer verilmiştir. Gümrük Yönetmeliği Bu yönetmeliğin amacı, 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun yönetmelikle düzenlenmesini öngördüğü konuları düzenlemek ve uygulamaya yön verecek hususlara açıklık getirmektir. 4458 Sayılı Gümrük Kanunu ile İlgili Diğer Kanunlar Genel olarak içeriği açıklanan 4458 Sayılı Gümrük Kanunu, Türk Gümrük Mevzuatı'nı düzenleyen tek kanuni yapı değildir. Yine Gümrük Mevzuatını doğrudan ilgilendiren çeşitli kanuni düzenlemeler de vardır. Kaçakçılık Mevzuatı Şu anda yürürlükte olan 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu, TBMM tarafından 21.03.2007 tarihinde kabul edilmiş olup 31.03.2007 tarihli 26479 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Mali mevzuat Gümrük idareleri, aslında maliye adına vergileri toplayan bir tahsildar kurum olarak görülebilir. Bu açıdan gümrük işlemleri ile mali mevzuatın iç içe geçmiş alanlar olduğunu söyleyebiliriz. Gümrüklerde karşılaşılan vergi sorumluluklarını düzenleyen mevzuatı şöyle sıralamak mümkündür:

- KDV Mevzuatı
- Damga Vergisi Kanunu
- Özel Tüketim Vergisi Kanunu
- Kaynak Kullanım Destekleme Fonu Tebliği
- Toplu Konut Fonu ile İlgili Mevzuat
- Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu Hakkında Karar
- Tütün Fonu ile İlgili Mevzuat
- Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun

Eşyanın menşei, ekonomik olarak hangi ülkeye ait olduğunu belirler. Eşyanın kıymeti ise Gümrük Yönetmeliği’ mizde belirtildiği gibi, eşyanın satışa esas olan bedelidir. Menşe kavramı uluslararası ticarete önem arz eden ve üzerinde çokça durulan bir konudur. Gümrük vergileri hesaplanırken ve dış ticarete kullanılan kısıtlamalar da ürünün menşesine göre belirlenir. Örneğin; kota anti dumping vb. Değişik devletlerden gelen ürünlerin uygulamada farklı süreçlere tabi olması, menşe kurallarına ihtiyacın doğmasına sebebiyet vermiştir. Örneğin; Avrupa Gümrük Birliği’nden Türkiye’ye ithal edilen ürünlerden gümrük vergisi alınmazken Çin’den gelen ürünler gümrük vergisine tabidir. Bu konuda ifade edilebilecek iki önemli kavram söz konusu: • Tercihli menşe • Tercihsiz menşe

EŞYANIN TERCİHLİ OLMAYAN MENŞEİ

Büsbütün Türk kökenli eşya ve aramızda herhangi bir anlaşma olmayan ülkeler arasında yaptığımız işlemlerde tercihli olmayan menşe söz konusudur. Menşe, bir ürünün finansal milliyeti olarak tanımlanabilir. Nasıl ki kişilerin doğdukları yer kimliklerinde yer alıyorsa eşyaların üretildiği ya da elde edildiği yer de buna ait belgelerde yer almak zorundadır. Serbest ticaret anlaşması yapmadığımız ülkelerde geçerli bir süreçtir. Eşyanın tercihsiz menşei eşyaya herhangi bir imtiyaz vermeyen ve gümrük süreçlerinde var olan vergi indirimlerinden faydalanmayan eşyadır. Ayrıca bu eşyaya ticaret tedbirleri de tatbik edilir. Eşyanın tercihli olmayan menşei, bir diğer tabirle tercihsiz menşe kuralları Gümrük Kanunu’ muzda ve Gümrük Yönetmeliği’ mizde maddelere bağlanmıştır.

EŞYANIN TERCİHLİ MENŞEİ

Aramızda anlaşma olan ülkelerle yaptığımız işlemlerde “eşyanın tercihli menşei” söz konusudur. Yapılan uluslararası sözleşmeler neticesinde fayda sağlanılmasına ve indirimli vergi oranları ile ticaret yapılmasına olanak sağlanır. Günümüzde uluslararası rekabetin had safhada olduğu bir süreçte, tercihli menşeli ürünlerin kullanılması kârlılığı artıracak ve firmaları rekabette daha güçlü hâle getirecektir. Tercihli menşe ispat belgeleri EUR.1, EUR-MED, FORM A belgeleridir. Eşyanın tercihli menşei Gümrük Kanunu’ muzun 22. maddesinde ifade edilmiştir .15. maddede belirtilen tercihli tarife uygulamalarından yararlandırılmak istenen eşyanın tercihli menşe kuralları:

MENŞE KÜMÜLASYONU

Aralarında bir serbest ticaret sahası yaratan bir anlaşmaya taraf olan veya bu anlaşmalara dayanan bir sisteme dâhil olan ülkelerin birbirleri menşeli girdilerden sınır olmadan faydalanılmasını sağlayan bir sistemdir. Girdilerin o ülke menşe statüsünü kazanabilmesi için yeterli işçilik veya işlemlere tabi tutulmasına gerek kalmaz. Türkiye’ nin dâhil olduğu menşe kümülasyonu sistemleri: Türkiye, hâlihazırda iki ayrı çapraz menşe kümülasyonu sistemine taraf bulunmaktadır.

EŞYANIN GÜMRÜK KIYMETİ

Gümrük kıymeti uluslar arası dış ticarete gümrük tarifesi ya da eşyanın menşei gibi çok önemli konulardan birisidir. Gümrük vergi matrahını bire bir etkileyen bir konu olduğu için ayrıca önem ihtiva eder. Eksik kıymet beyanında hâli ile eksik vergi ödeneceğinden devletin bir gelir kaybı söz konusu olacaktır. Yukarıdaki açıklamalarda önemi anlatılan kıymet konusu, hem firmaların hem de gümrük idarelerinin önemseddiği ve üzerinde hassasiyetle çalışma yapılması gereken bir konudur.

KIYMET BELİRLEME YÖNTEMLERİ

Gümrük kıymetinin belirleme yöntemlerinin kısa bilgisi yukarıda verilmiştir. Kanunumuzda ve yönetmeliğimizdeki maddelerle birlikte daha açıklayıcı şekilde konuyu bu başlık altında daha kapsamlı açıklayacağız. Satış Bedeli Yöntemi İthal eşyanın gümrük kıymeti eşyanın, ürünün satış bedelidir. Satış bedeli, Türkiye’ye ihraç amacıyla yapılan satışta Gümrük Kanunu’ nun 27 ve 28. maddelerine göre gerekli düzeltmelerin de yapıldığı, fiilen ödenen veya ödenecek fiyattır. Buradaki gerekli düzenlemelerden kasıt, eşyanın gümrük kıymeti belirlenirken eşyanın fiilen ödenen veya ödenecek fiyatına yapılacak ek ilaveler ve gümrük kıymetine dâhil edilmeyecek giderlerdir. Bu açıklamaya göre eşyanın satış bedeli aşağıdaki şekilde formüle edilebilir. Aynı Eşyanın Satış Bedeli Yöntemi Aynı eşyanın satış bedeli yöntemi, Türkiye’ye ihraç amacıyla satılarak kıymeti belirlenecek eşya ile aynı veya yakın bir tarihte ihraç edilen aynı eşyanın ciddiye alınarak uygulamaya konulur. Aynı eşya fiziksel özellik, kalite ve diğer özelliklerde dâhil olmak üzere her yönüyle aynı olan ve menşei de aynı olan ürünleri ifade eder. Üründeki küçük farklılıklar bu yöntemde dikkade alınmaz. Benzer Eşyanın Satış Bedeli Yöntemi Yukarıda belirtilen yöntemlere göre belirlenemeyen ithal eşyanın gümrük kıymeti Türkiye’ye ihraç amacıyla satılarak kıymeti belirlenecek eşya ile aynı veya yakın bir tarihte ihraç edilen benzer eşyanın satış bedelidir. İndirgeme Yöntemi İndirgeme yöntemi,

ithal eşyanın veya aynı ya da benzer eşyanın Türkiye içinde satıcılardan müstakil kişilere yapılan en büyük miktardaki satışına ait birim fiyata dayalı kıymet kullanılarak uygulanır. Bahsi geçen birim fiyattan yönetmeliğimize göre indirimler yapılır. Bu indirmelerin bazıları aşağıda belirtilmiştir. Hesaplanmış Kıymet Yöntemi Bu yöntemin kullanılabilmesi için ithalatçının bu konu ile ilgili gerekli bilgi, belge ve dokümanları gümrük idaresine sunmak zorundadır. Bu belgelerin doğruluğunun ispatı için üretici ülke yetkili makamlarından onaylı olması şartı aranır. Son Yöntem Gerekli şartların oluşturulamamasından dolayı daha evvelki kıymet belirleme yöntemlerinden bir sonuç alınamadıysa ürünün gümrük kıymeti yönetmeliğimize göre son yöntem tekniği ile ortaya konulacaktır.

GÜMRÜK KIYMETİNE EKLENECEK UNSURLAR

Gümrük Kanunu'muzda kıymete eklenecek unsurlar yine kanunumuzun 27. maddesinde sıralanmıştır. 24. madde hükümlerine göre gümrük kıymeti belirlenirken ithal eşyanın fiilen ödenen veya ödenecek fiyatına aşağıdaki ilaveler yapılır.

GÜMRÜK KIYMETİNE DÂHİL EDİLMEMEYECİK UNSURLAR

MADDE 28 İthal eşyanın fiilen ödenen veya ödenecek fiyatından ayırt edilebilmeleri koşuluyla aşağıdaki giderler gümrük kıymetine dâhil edilmez: • Eşyanın, Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Bölgesi ile Türkiye'nin anlaşmalarla dâhil olduğu gümrük birliği gümrük bölgelerine giriş yerine varışından sonra yapılan nakliye ve sigorta giderleri • Sınai tesis, makina veya teçhizat gibi, ithal eşyası için 35 ithâlattan sonra yapılan inşa, kurma, montaj, bakım veya teknik yardıma ilişkin giderler • İthal eşyasının satışıyla ilgili bir finansman anlaşması uyarınca alıcı tarafından üstlenilen faiz giderleri • İthal eşyasının Türkiye'de çoğaltılması hakkı için yapılan ödemeler • Satın alma komisyonları

GÜMRÜK TARİFELERİ

Gümrük tarifesi dış ekonomi politikasında ve dış ticaret politikasında çok uzun zamandan beri kullanılan araçlardan birisidir. Aynı zamanda en sık kullanılan araçlardan birisi konumundadır. Gümrük tarifesi kavramı iki temel unsuru içermektedir. Bunlardan birisi gümrük, diğeri tarifedir. Belirli bir mala yönelik gümrük sınırı geçişi esnasında ödenen vergi ve harçlara gümrük adı verilmektedir. Uluslararası ticarete bütün mallara uygulanan vergileri belirleyen listelere ise tarife adı verilmektedir. Gümrük vergileri ise gümrük tarifesine göre hesaplanan gümrük verileri gümrük yükümlülüğünün doğduğu tarihte yürürlükte olan gümrük tarifesine göre hesaplanmaktadır. Uygulamada başlıca tarife çeşitleri: Spesifik Tarifeler: Eşyanın miktarı üzerinden Bir eşyanın gümrük vergisinin alınmasıdır. Bu uygulamada ithal edilen malın fiziki birimleri başına sabit miktarda vergi tahsil edilir. Advalorem Tarifeler: Bir eşyanın gümrük vergisinin, eşyanın kıymeti üzerinden alınması uygulamasına denmektedir. Bu tarife sisteminde gümrükleme konu olan eşyanın ithal kıymeti üzerinden yola çıkılarak belli bir oran dahilinde vergi uygulanır. Karma Tarifeler: Spesifik tarife ile advalorem tarifenin bir arada kullanılmasıdır. Türk Gümrük Tarife Cetveli Gümrük Tarife Cetveli, 474 sayılı Gümrük Giriş Tarife Cetveli Hakkında Kanun'da yer alan gümrük vergisi oranlarının gösterildiği Bakanlar Kurulunca kabul edilen cetvele verilen isimdir. Eşyanın cins ve niteliklerine göre sistematik bir şekilde numaralandırılarak sınıflandırılmıştır. Eşyanın gümrük vergilerinin ve gümrüklerde uygulanacak diğer tarife ve dış ticaret politikalarının neler olduğunun listelendiği eşya döküm listesi olarak da adlandırılır. Türk Gümrük Tarife Cetveli, izahnamesi veya eşya fihristi, müsteşarlıkça hazırlanır ve Resmî Gazete'de yayımlanır. Türk Gümrük Tarife Cetveli ülkemizde var olan her türlü eşyanın gümrük tarifelerini sınıflara ayırarak gösteren indekstir. Bu indeks içerisinde eşyanın Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu, ülkelere göre gümrük vergi oranı, Kdv oranı, Ötv oranı uygulanacak ticaret politikası önlemleri ile gerekli görülen denetim ve muafiyet işlemlerini içermektedir. Gümrük işlemleri dikkate alındığında gümrük beyannamesi içerisinde dikkat edilmesi gereken en önemli kısım eşyanın GTİP yolu ile doğru gümrük tarifelerini belirleyebilmektir. Eşyaların Sınıflandırılması, Tarife Pozisyonları Gelişen dünya ticaretinde çok farklı eşyalar karşımıza çıkmakta ve her birinin özelliklerine göre farklı gümrük işlemleri ve farklı sorumluluklar gündeme gelmektedir. Gümrük ve dış ticaret işlemleri noktasında malların sınıflandırılması ve belirli bir sistem içerisinde tasnif edilmesi işlemine gümrük nomanklatürü adı verilmekte ve bu sistem çerçevesinde hazırlanan eşya fihristlerine tarife cetvelleri denmektedir. Uzun yıllar dünya üzerinde üç farklı sınıflandırma kullanılmıştır. Bunlardan birincisi kısa adı SITC olan Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Sınıflandırmasıdır. Bir diğeri ABD merkezli uygulanan TSUS Gümrük Nomenklatürü olup, diğeri ise Brüksel Tarife Nomenklatürüdür. 14 Haziran 1983 tarihinde dünya ticaretindeki bu karışıklığı önlemek için Brüksel'de yapılan "Armonize Mal Tanıtımı ve Kodlama Sistemi Hakkında Uluslararası Sözleşme" ile GATT'A taraf ülkeler Brüksel Sistemini kabul etmişlerdir. Söz konusu anlaşma 1 Ocak 1998 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Türkiye 10.11.1988 tarihli ve 3501 sayılı Kanun ile kabul edilen ve 01.01.1989 tarihinden itibaren yürürlüğe giren "Armonize Mal Tanıtımı ve Kodlama Sistemi" Uluslararası Sözleşmesi uyarınca bu tarihten itibaren, Armonize Sistem Nomanklatürü esas alınarak hazırlanan Gümrük Giriş Tarife Cetveli'ni kullanmaya başlamıştır. Yine aynı şekilde Gümrük Giriş Tarife Cetveli'nin kullanılmasında en önemli yardımcı kaynak olan ve 3501 sayılı Kanun ile kabul edilen "Uyumu Sağlanmış (Armonize) Mal Tanıtımı ve Kodlama Sistemi Hakkında Uluslararası Sözleşme" nin eki "Gümrük Giriş Tarife Cetveli İzahnamesi", Armonize Sistem Nomanklatürü Açıklama Notları'nın İngilizce nüshası esas alınarak hazırlanmış ve söz konusu İzahname 19.01.1989 gün ve 20054 Mükerrer sayılı Resmî Gazete'de 88/13565 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ekinde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu Gümrük Tarife Pozisyonu, uluslararası eşya sınıflandırma sistemidir. Türk Gümrük Tarife Cetveli'nin esasını "Armonize Mal Tanıtımı ve Kodlama Sistemi" oluşturmaktadır. Kısaca Armonize Sistem Sözleşmesi denilen bu sistem Gümrük İşbirliği Konseyi (Dünya Gümrük Örgütü) tarafından hazırlanmış ve üye ülkelere kabul edilerek uygulamaya geçmiştir. İlk altı rakam Dünya Gümrük Örgütüne (DGÖ) üye tüm ülkelerde ortaktır. Tüm dış ticaret düzenlemelerinde kullanılır ve anlaşmazlıkları DGÖ sonuçlandırır. "Armonize Mal Tanıtımı ve Kodlama Sistemi Sözleşmesi" Türkiye tarafından 3501 sayılı Kanun ile 1 Ocak 1989 tarihinden geçerli olmak üzere 10 Kasım 1988 tarihinde kabul edilmiştir. Armonize Sistem; birçok uluslararası kuruluş, gümrük ya da ekonomik birlik tarafından oluşturulan ortak komite tarafından

yapılan çalışma sonucunda hazırlanan dünyada mevcut tüm eşyayı kapsayan sınıflandırma sistemidir. Armonize Sistem’de; 21 bölüm, 96 fasıl, 1241 pozisyon, 5019 ayrı kategoride eşya bulunmaktadır. Armonize Sistem, 5019 ayrı kategorideki eşyayı altı rakamlı bir kodlamayla sınıflandıran bir sistemdir. Bu altı rakamlı koda "Armonize Sistem Kodu" denir. Bu sıralamada; ilk iki rakam fasıl numarasını, ikinci iki rakam pozisyon numarasını, üçüncü iki rakam alt pozisyon numarasını, dördüncü iki rakam kombine nomanklatör numarasını, beşinci iki rakam millî alt açılım numarasını (Bakanlar Kurulu Kararı’yla belirlenir), altıncı iki rakam istatistik numarasını (tebliğ ile belirlenir) ifade etmektedir. Her ülkenin tarife cetvelinde ikili, dörtlü ve altılı kodlar tüm dünyada aynıdır. Bu kodlar tüm dünyada aynı ürünü ifade etmektedir.

GÜMRÜK MUAFİYET VE İSTİSNA HALLERİ

Gümrük Kanunu’nun 167. maddesinde muafiyet ve istisnalar bir arada düzenlenmiştir. Gümrük muafiyetleri tam - kısmi, şartlı - şartsız, süreli - süresiz olabilmektedir. Tam - Kısmi Gümrük Muafiyetleri: Tam muafiyete örnek olarak Gümrük Kanunu’nun 167. maddesinde sayılan muafiyetler gösterilebilir. Kısmi muafiyette ise tahsil edilmesi gereken verginin tamamı değil bir kısmı muaf olmaktadır. Şartlı - Şartsız Gümrük Muafiyetleri: Gümrük Kanunu’nda dâhilde işleme, geçici ithalat, gümrük kontrolü altında işleme, transit, antrepo rejimleri şartlı muafiyet düzenlemeleri başlığı altında düzenlenmiştir. Süreli - Süresiz Gümrük Muafiyetleri: Süreli gümrük muafiyeti, muafiyetin belli bir süreye bağlı olarak uygulanması; süresiz gümrük muafiyeti ise uygulanan muafiyetin belli bir süreye bağlı olarak uygulanmaması anlamına gelmektedir.

GİRİŞ

Gümrük işlemleri içinde rejim, gümrük tekniği açısından oldukça önemli bir konudur. Eşya ile ilgili süreçler gümrük rejimlerine göre belirlenir. Bir rejim için geçerli olan bir kural başka bir rejim için geçerli olmayabilir. Bu nedenle rejim tanımlarının ve bu tanıma uygun hukuk kurallarının iyi bilinmesi ve kavranması gerekmektedir. Rejimlerin iyi anlaşılması cezi müeyyideleri ve yaptırımları beraberinde getirecektir. Özetin amacı, öğrencilerimizin genel mahiyette bilgilenmesi olduğundan konunun detayına girilmemiştir.

SERBEST DOLAŞIMA GİRİŞ REJİMİ

Türkiye Gümrük Bölgesi'ne gelen eşyanın serbest dolaşıma girebilmesi için öncelikle ticaret politikası tedbirlerinin tatbiki gerekir. Daha sonra eşyanın ithali için gerekli diğer işlemlerin yapılması varsa izinlerinin alınması ve kanunen tahsil edilmesi gereken vergilerin tahsili ile mümkündür. Bakanlar kurulu, eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesi'ne getirilmeden ve serbest dolaşıma girişine ilişkin usul ve esasların belirlenmesinden sorumludur. Örnek: Yurt dışından bir ürün ithalatında öncelikle ticaret politikası önlemleri uygulanır. Daha sonra ürün için alınması gereken izinler varsa onlar alınır. Nihai olarak izinlerde de bir sorun yoksa gümrük vergileri ödenerek eşya ülkemizde serbest dolaşıma girer. Ticaret Politikası Önlemleri Eşyanın serbest dolaşıma girişinde, o tarihte mevcut bulunan ticaret politikası önlemlerine ilişkin mevzuata tabi maddeler uygulanır. Ticaret politikası önlemlerinin uygulanmasında esas alınacak tarih serbest dolaşıma giriş beyannamesinin tescil tarihidir. Önlem söz konusu ise gümrük beyannamesinin tescil tarihi itibarıyla geçerlilik süresi sona eren belgeler kabul edilmez.

TRANSİT REJİMİ

İthalat vergileri ve ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmayan serbest dolaşıma girmemiş, ihracatla ilgili gümrük işlemleri tamamlanmış eşyanın gümrük gözetimi altında Türkiye Gümrük Bölgesi içindeki bir noktadan diğerine taşınmasında uygulanır. Transit rejiminin uygulanmasında, ekonomik etkili bir gümrük rejimine tabi eşyanın taşınmasına ilişkin olarak müsteşarlıkça belirlenecek özel hükümler saklıdır. Müsteşarlık; transit eşyanın cinsine, niteliğine ve taşımanın özelliğine göre veya Türkiye'nin uluslararası anlaşmalardan kaynaklanan yükümlülükleri çerçevesinde bu bölümdeki madde hükümlerine bağlı kalmaksızın transit rejimine ilişkin düzenlemeler yapılması konusunda yetkilidir. Gümrük idareleri, transit rejimine tabi tutulan eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesi içinde: • Yabancı bir ülkeden yabancı bir ülkeye, • Yabancı bir ülkeden Türkiye'ye, • Türkiye'den yabancı bir ülkeye, • Bir iç gümrük idaresinden diğer bir iç gümrük idaresine taşınmasına izin verir. Teminat Transit eşyası için tahakkuk edebilecek gümrük vergilerinin ödenmesini sağlamak üzere teminat verilmesi zorunludur. • Hava yoluyla, • Boru hattıyla, • Demir yoluyla, • Deniz yoluyla yapılan taşımalar için, yönetmelikle belirlenen hâller dışında teminat aranmaz. Transit eşyasının nakliyesi esnasında bir sorun ile karşılaşılır ise ve bu sorun yola devam etmeyi engellemiş ise bu konu vakit kaybı yapılmadan en yakın gümrük idaresine haber verilir. Bu bilgilendirme sorumluluğu azaltacak veya ortadan kaldıracaktır. • Türkiye Gümrük Bölgesi içinde transit hâlindeki eşyanın olağüstü ya da beklenmeyen hallerde veya önüne geçilmesi olanaksız sebeplerle telef veya kaybının ispatlanması durumunda, gümrük vergileri aranmaz. • Transit Rejiminin Sona Ermesi :Transit rejimine tabi tutulan eşya ve gerekli belgeler, rejimi düzenleyen hükümlere uygun olarak varış gümrük idaresine verildiğinde sona erer. • Transit Rejiminin İbra Edilmesi: Hareket gümrük idaresindeki bilgi ve belgeler ile varış gümrük idaresindeki bilgi ve belgelerin karşılaştırılması neticesinde, transit rejiminin usulüne uygun olarak sonlandırıldığı belirlenmesi hâlinde rejim ibra edilir.

GÜMRÜK ANTREPO REJİMİ

İthalat vergilerine ve ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmamış ve serbest dolaşıma girmemiş eşyanın depolandığı yerlerdir. Antrepoya konulan eşyaya ticaret politikası tedbirleri uygulanmaz ve buraya konulan eşyadan gümrük vergileri tahsil edilmez. Gümrük vergilerinin tahsil edilmemesi firmalara bir finans desteği olarak görülebilir. Keza ithal edilen eşyaların gümrük vergilerini vermek, finans için bir yük olacaktır. Bunun yerine antrepoya konulan eşya düşümlü çekilerek serbest dolaşıma sokulur. Böylece gümrük vergidinin ödeme yüküde zamana yayılmış olur. Eşyanın antrepo rejimi altında kalış süresi sınırsızdır. Ürünlerin antrepoda sınırsız kalması, hemen piyasaya sokulmayacak eşyalar için oldukça cazip bir durumdur. İhtiyaç halinde ticarete konu olan eşyalar ithalata tabi tutularak satışa sunulmuş olur.

DÂHİLDE İŞLEME REJİMİ

Şartlı Muafiyet Sistemi Serbest dolaşımda olmayan eşya, işlem görmüş ürünlerin üretiminde kullanılmasından sonra Türkiye Gümrük Bölgesi'nden yeniden ihraç edilmesi amacıyla gümrük vergileri ve ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmaksızın ve vergileri teminata bağlanmak suretiyle, dâhilde işleme rejimi kapsamında geçici olarak ithal edilebilir. Eşyanın işlem görmüş ürünler şeklinde ihracı hâlinde, teminat iade olunur. Eşyanın bu şekilde dâhilde işleme rejiminden yararlanmasına “Şartlı Muafiyet Sistemi” denir. Burada dikkat edilmesi gereken en önemli nokta, şartlı muafiyet sisteminde yurda gelen eşya serbest dolaşımda olmamasıdır. Geri Ödeme Sistemi Serbest dolaşımda bulunan eşyanın işlem görmüş ürünlerin üretiminde kullanılmasından sonra Türkiye Gümrük Bölgesi'nden ihraç edilmesi hâlinde, bu eşyanın serbest dolaşıma girişi esnasında tahsil edilmiş olan ithalat vergileri; dâhilde işleme rejimi kapsamında geri verilir. Eşyanın bu şekilde dâhilde işleme rejiminden yararlanmasına “Geri Ödeme Sistemi” denir. Geri ödeme sisteminde farklılık, eşyanın serbest dolaşımda olmasıdır. Bu ürünler ihraç edildikçe, ithal esnasındaki gümrük vergileri iade edilir.

GÜMRÜK KONTROLÜ ALTINDA İŞLEME REJİMİ

Gümrük kontrolü altında işleme rejiminde, eşya serbest dolaşıma girmez ve gümrük vergileri tahsil edilmez. Hâli ile bu ürün için ticaret politikaları da uygulanmaz. Bu koşullarda ürün belirli işlemlere tabi tutularak niteliği değiştirilir ve ortaya farklı bir ürün çıkar. Bu işlemlerde elde edilen ürün üzerinden bir vergilendirme yapılarak ürün serbest dolaşıma sokulur. Nihai olarak elde edilen bu eşyalar, işlenmiş ürün olarak tanımlanırlar.

GEÇİCİ İTHALAT REJİMİ

Geçici ithalat rejimi, serbest dolaşıma girmemiş eşyanın ithalat vergilerinden tamamen ya da kısmen muaf olarak ve ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmaksızın Türkiye Gümrük Bölgesi içinde kullanılması ve bu kullanım sırasındaki olağan yıpranma dışında, herhangi bir değişikliğe uğramaksızın yeniden ihracına olanak sağlayan hükümlerin uygulandığı rejimdir. Bu tanımda dikkat edilecek husus eşyanın olağan yıpranma haricinde bir değişikliğe uğramaması. Dahilde işleme rejimi gibi ithal eşyası değişime uğramıyor. Örnek olarak yurt dışından geçici ithal kapsamında palet getirmemiz durumunda bu paletler süresi içinde ve herhangi bir değişikliğe uğramadan çıkışlarının yapılması gereklidir. Kısmi Muafiyet Kısmi muafiyet kapsamında geçici ithalat rejimine tabi tutulan eşyadan her ay için vergi tahsilatı yapılır. Toplamda alınacak vergiler bu beyannamenin tescil tarihinde alınacak ithalat vergileri, söz konusu eşyanın serbest dolaşıma girmiş olması hâlinde alınacak vergiler; tutarının %3'ü olarak tespit edilir.

HARİÇTE İŞLEME REJİMİ

Hariçte işleme rejiminde eşya serbest dolaşımdadır. Bu eşya farklı bir işçiliğe tabi tutulmak üzere Türkiye Gümrük Bölgesi'nden geçici olarak ihraç edilir. Geçici ihraç edilen ürünler, izinde bahsi geçen faaliyetlerden sonra tekrar Türkiye Gümrük Bölgesi'ne getirilir. Bu ürünler, ülkemize tam veya kısmi muafiyet suretiyle yeniden serbest dolaşıma sokulur. Farklı bir ifadeyle, serbest dolaşımdaki eşyanın daha ileri bir seviyede işlenmesi veya tamir edilmesi için üçüncü bir ülkeye gönderilmesinden sonra işlenerek veya tamir edilerek tekrar geri gelmesinden faydalanılan rejimdir. Hariçte işleme rejimi geçici ihracat olarak da belirtilebilir. Tam muafiyet olması durumunda gümrük vergi tahsilatı yapılmaz. Kısmi muafiyette üresinde isabet eden gümrük vergileri tahsil edilir.

İHRACAT REJİMİ

İhracat rejimi, serbest dolaşımda bulunan eşyanın ihraç amacıyla Türkiye Gümrük Bölgesi dışına çıkışına ilişkin hükümlerin uygulandığı rejimdir. İhracatçı, ihraç edeceği mala göre ilgili İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliğine üye olmak zorundadır. Ayrıca vergi numarasına sahip olmak zorunluluğu vardır. İhracata konu olan ürünlerin bedelleri yurda getirilmek zorundadır. Getirilen meblağ ihracata aracılık eden bankaya yatırılır. Bedellerin yurda teslim edilme süresi fiili ihraç tarihinden başlayarak 180 günü geçemez. Bahsi geçen bu meblağların en az %80'inin bankaya satılması zorunludur.

SERBEST DOLAŞIMA GİRİŞ REJİMİ, TRANSİT REJİMİ GÜMRÜK REJİMLERİ

Gümrük rejimlerinin geliştirilme amaçları farklılık göstermektedir. Şöyle ki; bazı gümrük rejimleri istihdam, ödemeler bilançosu, ekonomik büyüme ve diğer birçok ekonomik büyüklüğü doğrudan veya dolaylı olarak etkileme amacına sahipken bir kısım rejim de doğrudan bir ekonomik etki gerçekleştirmeksizin ilgili dış ticaret işlemlerinin mevzuat hükümlerine uygun olarak gerçekleşmesi amacıyla geliştirilmiştir. Doğrudan ekonomik etkiye sahip olmayan rejimler serbest dolaşıma giriş ve transit rejimidir. Serbest Dolaşıma Giriş Rejimi Gümrük Kanunu, serbest dolaşıma giriş rejimi kapsamında söz konusu olacak mali yükümlülüklerle ilgili iki farklı düzenlemede bulunmuştur. Bunlardan ilki, ithalat işlem sürecinde gümrük vergisi oranlarının değişmesiyle ilgilidir. Bu bağlamda beyan sahibi, ithalat vergisi oranlarının serbest dolaşıma giriş beyannamesinin tescil tarihinden sonra fakat ürüne ilişkin gümrük vergilerinin ödenmesinden veya teminata bağlanmasından önce indirilmesi hâlinde, lehine olan oranın uygulanmasını isteyebilmektedir. Örneğin; tekstil sektöründe faaliyet gösteren ithalatçı bir firmanın % 8 gümrük vergisine tabi olan bir ürün için 31.12.2017 tarihinde serbest dolaşıma giriş beyannamesini onaylattığını ancak çeşitli nedenlerle aynı gün içerisinde gümrük vergisi ödeme işlemlerini gerçekleştirmediğini ve 01.01.2018 tarihinde söz konusu ürünün gümrük vergisinin % 5'e düştüğünü varsayalım. Bu durumda beyan sahibi beyannameyi onaylatmakla birlikte vergiyi ödeyemediği için gerçekleştireceği bir başvuruyla yeni oran olan % 5'ten faydalanabilecektir. Serbest dolaşıma giriş; mevcut ticaret politikası önlemlerinin uygulanması, ithalat için gereken tüm işlemlerin tamamlanması ve ilgili ürün için geçerli gümrük vergisi dâhil tüm mali yükümlülüklerin gerçekleştirilmesiyle mümkün olan gümrük işlem sürecine verilen addır. Serbest dolaşıma giriş, mevzuatta belirtilen beyan işlemlerinin ve kambiyo yükümlülüklerinin bütünüyle yerine getirilmesi ile gerçekleşmektedir. Herhangi bir ticaret politikası önlemine tabi olmayan eşyaya mevzuat hükümlerinin uygulanması hâlinde, taşıma belgesi içeriği eşyanın cins, tür, miktar, kıymet ve gümrük tarife istatistik pozisyonunu içeren listenin beyannameye eklenmesi zorunludur. Ticaret politikası önlemlerinin uygulanmasında serbest dolaşıma giriş beyannamesinin tescil tarihi esas alınır. Dış ticarete konu olan ürünün kesin ithalatının gerçekleşmiş olmasıyla birlikte serbest dolaşıma giriş rejiminden söz edilebilecektir. Bir ürünün kesin ithalatının gerçekleşmesi, ithalatın mevzuata uygun bir şekilde fiili olarak gerçekleştirilmesi ve ithalata bağlı kambiyo işlemlerinin tamamlanması aşamalarından oluşmaktadır. Bu bağlamda ithalatı herhangi bir şekilde yasaklanmamış olan her ürün için serbest dolaşıma giriş rejimi uygulanabilecektir. Serbest Dolaşıma Giriş Rejimi Kapsamında Nihai Kullanım Nihai kullanım; belirli eşyaların ithâlinde, Gümrük Kanunu ve Gümrük Yönetmeliği'nde belirlenmiş şartlara bağlı olarak indirimli ya da sıfır gümrük vergisi uygulanmasıdır. Nihai kullanım kapsamında ise ithal edilen eşyanın gümrük idaresinin izniyle başka bir hak sahibine devri söz konusu olabilmektedir. Eşyanın eşyayı kendisi nihai kullanıma tabi tutmayacak ithalatçılar tarafından nihai kullanım hükümlerine tabi olarak indirimli veya sıfır vergi oranından yararlanmak suretiyle serbest dolaşıma sokulması durumunda ise, ilgili eşyayı nihai kullanıma tabi tutacak kişilere yapılacak satış ve devirler mevzuatta yer alan forma işlenir. Söz konusu form, ithalatın gerçekleştirildiği ve ithalatçılar için nihai kullanım izin belgesi düzenleyen gümrük idaresine sunulur. Serbest dolaşıma giriş rejiminde izin hak sahibinin izin belgesinde öngörülen sürenin sona ermesinden itibaren otuz gün içerisinde izni veren gümrük idaresine müracaatı üzerine yerinde yapılan denetimlere ilişkin bilgilerin bulunduğu mevzuatta yer alan Nihai Kullanım Denetim Formu esas alınarak izin belgesi kapsamına giren işlemler itibarıyla, izin hak sahibinin mali kayıtları üzerinden nihai kullanıma konu eşyanın nihai kullanım amacına uygun kullanımda olup olmadığının tespiti ve teminat iadesine ilişkin diğer iş ve işlemler, yetkilendirilmiş gümrük müşavirince düzenlenecek rapora istinaden yerine getirilir. Transit Rejimi Transit rejim, ithalat vergileri ve ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmamış, serbest dolaşıma girmemiş veya ihracatla ilgili tüm gümrük işlemleri tamamlanmış eşyanın gümrük gözetimi altında Türkiye Gümrük Bölgesi içindeki bir noktadan diğerine taşınması sürecinde uygulanan gümrük rejimidir. Transit rejimi, çoğunlukla transit ticaret kavramı ile karıştırılmaktadır. Transit ticaret, alış ve satış bedelleri arasında lehte fark esas olmak üzere yurt dışındaki veya serbest bölgedeki yerleşik bir firmadan ya da antrepodan satın alınan malın Türkiye üzerinden transit olarak veya doğrudan doğruya yurt dışında veya serbest bölgede yerleşik bir firmaya ya da antrepoya satılmasıdır. Hareket idaresinde eşyanın transit beyannamesinde belirtilen taşıma aracından farklı bir taşıma aracına yüklenmesi veya gönderileceği yerin değişmesi ya da transit edilecek eşyanın tamamının taşıma aracına yüklenmemesi

gibi nedenlerle transit beyannamesi üzerinde düzeltme yapılması gerektiği durumda, ilgililer bilgisayarlı transit sistemi üzerinden düzeltme talebinde bulunur veya dilekçe ile gümrük idaresine başvururlar. Transit Rejimi İş Süreçleri Gümrük Yönetmeliği'nde transit rejimi hükümlerinin aksi belirtilmedikçe ortak transit rejimini de kapsayacağı, ortak transit rejimleri hükümlerinin gerekli değişiklikler yapılmak suretiyle transit rejimine de uygulanabileceği, yine mevzuatta eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesi içerisinde bir noktadan diğer noktaya ortak transit rejimi kapsamında taşınamayacağı belirtilmiştir. Transit rejim kapsamında teminat, sadece bir tek transit işlemini kapsayan bireysel teminat veya birden çok transit işlemini kapsayan kapsamlı teminat şekillerinde olabilmektedir. Transit eşyası için tahakkuk edebilecek gümrük vergilerinin ödenmesini sağlamak üzere teminat verilmesi zorunludur. Ancak hava yolu, demir yolu, boru hattı ve deniz yolu ile yapılan taşımalarda mevzuatta belirtilen belirli hâller dışında teminat aranmamaktadır.

İhracat Rejimi, Geçici İthalat Rejimi Dış ticaretle ilgili iç mevzuat temelde 4458 Sayılı Gümrük Kanunu'nun oluşturduğu ve "Gümrük rejimi" olarak adlandırılan bir çerçeve ve bunun yanı sıra ihracat ve geçici ithalat rejimlerini de kapsamaktadır. Bu kapsam dâhilinde bu üniteye dış ticaret ve dış ticaretle ilgili temel kavramlardan ithalat ve ihracatın açıklanması ile başlanmıştır. Daha sonra, ihracat rejimi ve geçici ithalat rejimi gümrük kanunu kapsamında dikkate alınarak ihraç şekilleri, bunlarla ilgili işlemler, geçici ithalat rejimi, ilgili mevzuat, temel esaslar, işlemler ve bunlarla ilgili açıklamalar yapılmıştır. İç Ticaret Nedir? İç ticaret bir ülkenin sınırları dâhilinde farklı bölgeler veya şehirler arasında yerel olarak üretilen ürün ve hizmetlerin ticaretidir. Dış Ticaret Malların ve sermayenin ulusal sınırların dışına akışıyla ilgilidir. Dış ticaret alım satım işlemlerinin teslimi açısından ithalat ve ihracat olmak üzere iki şekilde gerçekleşir.

İHRACAT REJİMİ

İhracat Kavramı Mevzuatta, tanıma "gümrük bölgesi" ve "serbest bölge" kavramları da eklenerek daha da genişletilme ve anlatımın daha da etkin hâle getirilmesi söz konusu olmuştur. İhracat yönetmeliğine göre, ihracatın tanımı şu şekilde gerçekleştirilmiştir: "Bir malın, yürürlükteki ihracat mevzuatı ile gümrük mevzuatına uygun şekilde Türkiye Gümrük Bölgesi dışına veya serbest bölgelere çıkarılmasını veyahut Müsteşarlıkça ihracat olarak kabul edilecek sair çıkış ve işlemleri" ihracat şeklinde tanımlanmaktadır. İhracatçı Kavramı İhracatçı ise varlığını İhracatçı Birliğine üye olmakla başlatmakta ve bu üyeliğin de ihraç edeceği malın türüne göre ilgili ihracatçı birliği olması gerekmektedir. İhracat Şekilleri ve Esasları İhracatçı, ihracat işlemi ile ilgili olarak ihracat işleminin başlaması için, öncelikle İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliğine onaylattıkları gümrük beyannamesi ile ihracatın yapılacağı gümrük idaresine başvurmaları gerekmektedir. Özellik arz etmeyen ihracat İhracı yasak ya da bir kurumun iznine bağlı olmayan ya da kayda bağlı mallar listesi dışında bulunan veya kayda bağlı olmaksızın yapılan ihracat "Özellik Arz Etmeyen" ihracat sayılır. Ön izne bağlı ihracat İhracatta bazı mallar uluslararası mevzuata bağlı olarak belirlendiğinden belli bir makamın ön iznine tabi olabilmektedir. Bu tür mallarda ilgili makamlardan ön izin alındıktan sonra ihracatla ilgili kanun, kararname ve ilgili sair mevzuat hükümleri uygulanır. Kayda bağlı ihracat Bazı malların ihracatı kayda bağlıdır. Bu tür mallar müsteşarlıkça yayımlanacak tebliğlerde belirlenir. Kredili ihracat Kredili ihracat talepleri, alıcı ile satıcı arasında imzalanan ve ihraç edilecek malın cinsi, değeri, ödeme planı ve ödeme süresini içeren satış sözleşmesinin aslı ve Türkçe çevirisi veyahut aracı banka tarafından onaylanmış akreditif metinlerinin aslı ve Türkçe çevirisi ile birlikte ilgili İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliğine yapılır. Konsinye ihracat Konsinye satış, kesin satışı gerçekleşmemiş ihracattır. Buna göre; ülkemiz dışındaki alıcılara, komisyonculara, ihracatçının yurt dışındaki şube veya temsilciliklerine kesin satışı daha sonra yapılmak üzere mal gönderilmesini ifade eder. Yurt dışı fuar ve sergilere katılım ve ihracat Türkiye'yi yurt dışında uluslararası yurt dışı fuar ve sergilerde temsil edecek ihracatçılar müsteşarlık tarafından belirlenir. İthal edilmiş malın ihracı Gümrük mevzuatı çerçevesinde serbest dolaşıma girmiş yeni veya kullanılmış malın ihracı genel esaslar çerçevesinde yapılır. Ancak ihracatın desteklenmesine yönelik mevzuat, yatırım mevzuatı ile gümrük mevzuatının mahrecine iade hükümleri saklıdır. Serbest bölgelere yapılacak ihracat Serbest bölgelere yapılacak ihracat, ihracat mevzuatı hükümlerine tabidir. Ancak Dâhilde İşleme Rejimi, KDV uygulamaları ve Türkiye İhracat Kredi Bankası uygulamalarına dair mevzuat hükümleri saklıdır. Diğer ihracat şekilleri Kayda bağlı ihracat, ticari kiralama yoluyla yapılacak ihracat, takas ve bağlı muamele kapsamında yapılacak ihracat, bedelsiz ihracat, transit ticaret ile savunma sanayii dışındaki alanlarda offset kapsamında yapılacak ihracata ilişkin usul ve esaslar müsteşarlığın bağlı olduğu bakanlıkça yayımlanan tebliğlerle düzenlenir. Yurt dışı müteahhitlik ve teknik müşavirlik kapsamında yapılacak ihracata ilişkin usul ve esaslar, müsteşarlığın bağlı olduğu bakanlıkça belirlenir.

GEÇİCİ İTHALAT REJİMİ

İthalat Tanımı Bir ülkedeki alıcıların başka ülkelerde üretilmiş mal ve hizmetleri satın almalarına denir. Geçici İthalat Rejimi Geçici ithalat rejimi serbest dolaşıma girmemiş eşyanın ithalat vergilerinden tamamen ya da kısmen muaf olarak ve ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmaksızın Türkiye Gümrük Bölgesi içinde kullanılması ve bu kullanım sırasındaki olağan yıpranma dışında herhangi bir değişikliğe uğramaksızın yeniden ihracına olanak sağlayan hükümlerin uygulandığı rejimdir. Geçici İthalat Rejiminin Temel Esasları Nelerdir? Geçici İthalat İzni Verilme Koşulu Geçici ithalat izni, eşyayı kullanan veya kullandıran kişinin talebi üzerine gümrük idarelerince verilir.

İzin başvurusunda; proforma fatura, ihtiyaç duyulursa eşyanın teknik özelliklerini gösterir katalog veya benzeri doküman ve sözleşme aranır. Geçici ithalat rejiminden yararlandırılmayacak eşya • Eşyanın Türkiye'ye ithalinin yasak olması durumundaki eşya • Tüketilebilir şekildeki eşya olması • Eşyanın ayniyet tespiti mümkün olmayan türden eşya grubunda olması • Ülke ekonomisine zarar verebilecek müsteşarlıkça belirlenen eşya olması Ata Karnesi ATA Karnesi; eşyanın ithali için kullanılan ve taşıma araçlarını kapsamayan eşya için kullanılan, ayniyet tespitine yarayan ve ithalat vergileri ile ithalatta alınan diğer vergilerin uluslararası alanda geçerli şekilde teminata bağlandığını gösteren, uluslararası bir gümrük belgesidir. ATA Karnesi gümrük beyannamesi olarak kabul edilir.

ANTREPO KAVRAMI ve GÜMRÜK ANTREPO REJİMİ

Antrepo rejimi; serbest dolaşımda bulunan eşyanın bir gümrük antrepasına konulmasına ilişkin gümrük işlemlerine verilen isimdir. Antrepolar belirli kural ve şartlarla açılabilen, nitelikleri yönetmeliklerle belirlenen, gümrük kontrolü altında bulunan alanlardır. Antrepo çeşitlerinin ve antrepo rejiminin bilinmesi, antrepo işleticisi ve kullanıcısı için önem arz etmektedir. Kanun antrepoyu “Gümrük Antreposu” olarak tanımlamıştır. Antrepolarında eşyanın pazara hazırlanması, bozulmasının önlenmesi gibi eşyanın esas niteliklerini değiştirmeyecek elleçleme işlemlerinin ve rutin işleme faaliyetlerinin yapılmasına izin verildiği için ekonomik etkili rejim olarak kabul edilmiştir. Gümrük idareler tarafından serbest dolaşımda bulunmayan eşya için gümrük antrepolarında elleçleme olarak adlandırılan faaliyetlere izin verilebilir. Elleçleme işlemleri arasında eşyanın iyi bir şekilde korunması, görünüşü ve kalitesinin değiştirilmesine yönelik işlemler, dağıtım ve satışa sunulması için yapılan ambalajlama, istifleme, yer değiştirme gibi işlemler gelmektedir. Burada önemli olan eşyanın asli niteliklerinin değiştirilmemesidir. Herhangi bir düzenlemeye gerek kalmadan otomatik olarak gümrük antreposu sayılan yerler de bulunmaktadır. Bunlar arasında sergiler, fuarlar, free shoplar, posta idaresindeki kapalı yerler bulunmaktadır. Bu yerlerinde özellikler tanımlanmıştır. Genel anlamda antrepo, dış ticarete konu olan bazı eşyaların koyulduğu depolardır. Teknik anlamda antrepo ise, Türkiye’ye ithali ve Türkiye’den transit geçişi yasaklanmamış eşyalar ile ihraç işlemleri başlamış ya da yeniden ihraç edilecek eşyaların konulduğu depolardır. Gümrük gözetim statüsüne tabii eşyaların özel şartlarla koyulduğu gümrük kontrolü altında kapalı veya çevrili alanlardır. Gümrük antreposu; gümrük gözetimi altında bulunan eşyanın konulması amacıyla kurulan, kuruluşunda aranılacak koşulları ve nitelikleri yönetmelikle belirlenen yerdir. Genel olarak antrepo, dış ticarete konu olan bazı eşyaların koyulduğu depolardır. Kanun antrepoyu “Gümrük Antreposu” olarak tanımlamıştır. Buna göre, gümrük gözetimi altında bulunan eşyanın veya izin verilen durumlarda ihraç eşyasının konulduğu genel ve özel yerlerdir. İhracat amaçlı olarak antrepoya alınan eşyanın ihracının mutlaka gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Antrepolarında eşyanın pazara hazırlanması, bozulmasının önlenmesi gibi eşyanın esas niteliklerini değiştirmeyecek elleçleme işlemlerinin ve rutin işleme faaliyetlerinin yapılmasına izin verildiği için ekonomik etkili rejim olarak kabul edilmiştir. Antrepo Türleri Antrepolar belirli sebeplerden dolayı çeşitlendirilmiştir. Bunların başında konulacak eşyaların daha hızlı ve sağlıklı bir şekilde gümrük gözetimine alınması ve muhafazasının sağlanması gelmektedir. Antrepolar bu amaçla genel ve özel olmak üzere iki ana hatta ayrılmıştır. Uygulamadaki özellikleri sebebiyle genel antrepoların A, B ve F tipleri; özel antrepoların C, D ve E tipleri bulunmaktadır. • A Tipi Antrepo: İşletici stok kayıtlarını tutmaktadır ve işletici antrepodaki herhangi bir eşyada eksiklik olması hâlinde gümrük vergilerini ödemekle yükümlüdür. • B Tipi Antrepo: Gümrük Kanunu’nun 97’nci maddesinin birinci fıkrasında belirtildiği gibi antrepoya konulan eşyadan kullanıcı sorumludur. Burada antrepo işleticisinin sınırlı bir sorumluluğu bulunmaktadır. Antrepo işleticisi sadece antrepoyu kiralamaktadır. B Tipi Antrepoda stok kayıtları tutulmamaktadır. • C Tipi Antrepo: Bu antrepo türünde işletici ve kullanıcı aynı kişidir. Antrepoya alınan eşyadan bu kişi sorumludur. Bu antrepo türünde eşya antrepodan çıkarken yani gümrükçe onaylanmış bir rejime tabi tutulurken vergilendirilir. Sipariş usulü çalışan firmalar iskonto avantajı sağlayacak yüklü miktarlardaki alımlarını bu antrepolarında muhafaza ederler. Eşyanın tamamını bir seferde antrepodan çekmezler. Bunun yerine yurt içi veya dışında oluşan talebe göre antrepodan mallarını çekerler. Burada dikkat edilmesi gereken nokta talebin daha oluşmadığıdır. Talep mallar antrepoya koyulduktan sonra oluşacaktır. Eğer talep bulunamazsa bu durumda eşyalar vergiye tabi olmadan muhafaza edildiklerinden herhangi bir sorun ortaya çıkmayacaktır. • D Tipi Antrepo: Bu antrepo tipinde işleticisi ve kullanıcı aynı kişidir. Gümrük Kanunu’nun 104’üncü maddesinin 3’üncü fıkrası bu antrepo tipinde kullanılmaktadır. • E Tipi Antrepo: İşleticisi ve kullanıcısı aynı kişidir. • F Tipi Antrepo: Gümrük idarelerince işletilen genel antrepo tipidir. Antrepoya Eşyanın Konulması ve Takibi Satıcı veya göndericisi belli, alıcısı emre olan eşya, antrepo işleticilerinin sorumluluğu altında genel antrepolarına konulabilir. Bu şekilde genel antrepoya konulan eşyanın alıcısının belirlenmesinden sonra tamamen veya kısmen gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulmasına izin verilir. Parlayıcı, patlayıcı veya bir arada buldukları eşya için tehlikeli olan veya muhafazaları özel düzenek ve yapılara gerek gösteren ve gümrük mevzuatında listesi verilen eşya; tabiatlarına ve yapılacak faaliyetin özelliklerine uygun olarak yapılmış bulunan genel veya özel antrepolarına konulabilir. Eşyanın antrepoya alınması gümrük idaresinin denetimini

gerektirmektedir Antrepoda görevlendirilmiş gümrük memuru bu denetlemeyi gümrük adına yapmaktadır. A,C,D,E tipi antrepolarda, antrepo stok kayıtlarını antrepo işleticileri tutmaktadır. Gümrük idaresinin kontrolüne imkan verecek şekilde bu kayıtlar tutulur. B tipi antrepoda, gümrük idaresi, rejime giriş beyannamesinin ve rejimi sona erdiren beyanname ve belgelerin kaydını tutar ve belgeleri muhaza eder. B tipi antrepo işleticisi ve/veya kullanıcısı da söz konusu belgeleri muhafaza eder. Stok kayıtları tutulmayabilir. F tipi antrepolarda ise gümrük kayıtları stok kayıtlarının yerini alır. Genel ve özel antrepo işleticileri yıl sonunda antrepo mevcutlarına ilişkin bir listeyi ilgili gümrük idaresine verir. Her mali yılın başından itibaren gümrük idareleri denetimleri altında bulunan antrepolarda bulunan eşya, işleticiler tarafından verilen liste göz önünde bulundurularak sayılır. Gümrük antrepolarda kalan eşya, satış suretiyle başkasına da devredilebilir. Eşyanın antrepo rejimi altında kalış süresi sınırsızdır. Gümrük Müsteşarlığı özellikle beklemek suretiyle bozulabilecek eşya da dâhil olmak üzere eşyanın antrepoda kalabileceği süreyi kısıtlayabilir. Ancak antrepoda bulunan eşyanın gümrükçe onaylanmış başka bir işlem veya kullanıma tabi tutulması yönünde beyanname tescil ettirilmesi durumunda 30 gün içinde işlemlerin bitirilmesi gerekmektedir. Bu süre için de işlemler bitirilemezse eşya tasfiyelik hâle dönüşür. Gümrük beyannamesi üzerinde yer alan 37 no.lu kutucuğun doldurulması esnasında gümrük antreposu rejimi kapsamında yapılacak bir gümrük işleminde 71. no.lu rejim kodu kullanılmaktadır. Rejim kodları dört basamaklı olmakla beraber ilk iki basamak beyan esnasında uygulanacak rejimi, belirtilen sonraki iki basamak beyandan önceki rejimi ifade etmektedir Gümrük İdareleri tarafından antrepo işletilmediği veya mevcut işletmelerin yeterli olmadığı hâllerde, antrepolara açılması ve işletilmesi Gümrük Müsteşarlığı izni ile mümkündür. İzin verilmesine ilişkin usul ve esaslar Bakanlar Kurulu tarafından yayınlanan ayrı bir yönetmelikle belirlenir. 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 93.maddesinde; antrepo işleticisi, gümrük antreposu işletilmesine izin verilen kişi; kullanıcı ise eşyanın antrepo rejimi beyanı ile bağlı olan kişi veya bu kişinin hak ve yükümlülüklerinin devredildiği kişi olarak tanımlanmıştır. Madde 96'ya göre antrepo işleticisi; • Gümrük antreposunda bulunduğu süre içerisinde eşyanın gümrük gözetimi altında bulunmasını sağlamaktan, • Gümrük antrepo rejimi kapsamında eşyanın muhafaza edilmesiyle ilgili yükümlülükleri yerine getirmekten, • İzinde belirtilen özel şartlara uymaktan sorumludur.

Yurt dışından Türkiye Cumhuriyeti gümrük bölgesine ithal edilen ürünler veya Türkiye’den yurt dışına ihraç edilen ürünler, Türkiye Gümrük sınırına ulaştıklarında, Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Mevzuatına göre belirlenmiş olan bir gümrük rejimine (yönetme, düzenleme biçimi, düzen) tabi tutulmak zorundadırlar. Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Mevzuatı’na göre 8 adet gümrük mevzuatı tanımlanmıştır. Bunlar; Türkiye’de üretilip ihraç edilen ürünler için kullanılan ihracat rejimi, Türkiye’ye ithal edilecek ürünler için kullanılan serbest dolaşıma giriş rejimi, Türkiye üzerinden taşınacak ürünlerde mevzuatta belirtile vergiler ödenmeksizin Türkiye sınırları dışında veya Türkiye içindeki diğer bir noktaya taşınması işlemlerinde kullanılan rejime transit rejim, eşyaların antrepolara konulmasını düzenleyen mevzuata antrepo rejimi, ithal edilen eşyanın Türkiye’de daha fazla işlem görerek katma değeri daha yüksek işlem görmüş ürünler elde edilmesi ve bu katma değerli ürünlerin ihraç edilmesi işlemlerinin düzenlendiği rejime dâhilde işleme rejimi, dâhilde işleme rejimin tersi şekilde çalışan rejime hariçte işleme rejimi, İthal edilmemiş eşyanın (sergi, fuar, toplantı ve benzeri etkinliklerde gösterime sunulan eşya) ithalat vergilerinden tamamen ya da belirli bir orada muaf tutularak ve ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmaksızın Türkiye içinde kullanılması ve bu kullanım sırasındaki olağan yıpranma dışında herhangi bir değişikliğe uğramaksızın yeniden ihracına olanak sağlayan rejime geçici ithalat rejimi, bu ünite altında detaylı olarak inceleyeceğimiz serbest dolaşıma girmemiş eşyanın Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Bölgesi’nde, gümrük vergilerine ya da ticaret politikasına girmemiş, niteliğini değiştiren işleme tabi tutulmuş ve bu işlem sonucunda elde edilen ürünlerin tabi oldukları gümrük vergileri üzerinden serbest dolaşıma girmeleri ile gerçekleşen rejim türünde gümrük kontrolü altında işleme rejimidir.

GÜMRÜK KONTROLÜ ALTINDA İŞLEME REJİMİ

Gümrük Kontrolü altında işleme rejimi (GKAİR) ekonomik etkisi bulunan işleme rejimlerinden birisidir. GKAİR kapsamında serbest dolaşıma girmemiş eşyanın gümrük vergileri ödenmeden Türkiye Cumhuriyeti gümrük bölgesinde işleme faaliyetlerine alındıktan sonra işlem görmüş eşyanın serbest dolaşıma girmesine izin verilmesidir. Rejimin Uygulama Şartları Rejimin uygulanmasında iki ana şart bulunmaktadır: Bunlardan ilki rejim hak sahibi olacak kişinin mutlak suretle Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Bölgesi’nde ikamet etme şartını sağlamasıdır. İkinci ana şart ise gümrük kontrolü altında işleme faaliyetinin sonunda işlem görmüş ürünün bünyesinde kullanılmış olduğunun tespitidir. Bu iki şartın uygulanmasındaki ana unsur şartlı muafiyete konu olan ürünün rejimin ihlaline yol açıp açmadığının denetlenmesidir. Mevzuattaki Yeri Gümrük Kanununun E (Gümrük Kontrolü Altında İşleme Rejimi) bendi 123, 124, 125, 126 ve 127. Maddeleri kapsamında GKAİR düzenlenmiştir. 124.maddeye göre; “Gümrük kontrolü altında işleme izni, işleme işini yapan veya yaptıran tarafın isteği üzerine gümrük idarelerine ya da müdürlüklerine verilir.”

GÜMRÜK KONTROLÜ ALTINDA İŞLEME REJİMİ İŞ AKIŞI

İzin Alınması ve Rejimin İşleyişi GKAİR izni, işleme faaliyetini yapan ya da yaptıran tarafın talebi üzerine gümrük idarelerince verilmektedir. Başvuru ise Gümrük Yönetmeliği’nin EK 55’inde yer alan “Ekonomik Etkili Gümrük Rejimleri Başvuru Formu” ile yapılarak adı geçen form ekinde ibraz edilen ve Gümrük Yönetmeliği’nin EK 56’da bulunan “Ekonomik Etkili Gümrük Rejimleri İzin Formu” ve eklerin 124.maddenin 2.fikrasında belirtilen şartların bulunduğu dair gerekli araştırmanın yapılmasını takiben, idarece başvurunun uygun görülmesi durumunda verilir. İzin Belgelerinde Değişiklik ve Başvuru Sahibinin Sorumluluğu Gümrük kontrolü altında işleme izin belgelerinde herhangi bir değişiklik yapılmasına ilişkin gelen bütün başvurular, izni veren ilgili gümrük müdürlüklerince sonlandırılmaktadır. Yine Gümrük Genel Tebliği Gümrük Kontrolü Altında İşleme 4.Madde kapsamında İzin başvurusunda bulunan kişi; başvuru belgesini imzalayıp sunmakla başvuru belgesinde yer alan bilgilerin doğruluğundan, başvuru belgesiyle birlikte verilen belgelerin güvenilirliğinden, gümrük işlemleriyle ilgili bütün yükümlülüklere uymaktan dolayı sorumluluğu kabul etmiş sayılır. İzin Taahhüt Hesaplarının Kapatılması İzin taahhüt hesaplarının kapatılması safhasında ürünün serbest dolaşıma giriş beyannamesinin tescili neticesinde, ilk rejime ait beyanname sistem üzerinden otomatik olarak kapanmakta ve rejim sonlanmaktadır. Gümrük Kontrolü Altında İşleme İzninin Elektronik Ortamda Verilmesi Günümüz koşulları ve gelişen alt yapı olanakları ile beraber dış ticaret ve gümrük işlemlerinde hızın önemi bir kat daha ortaya çıkmıştır. Gümrük kontrolü altında işleme rejimi iş süreçleri ile ilgili olarak da rejime iş akışı, mevzuattaki yeri, rejime ilişkin izin süreçleri, taahhüt hesaplarının kapatılması ve rejim süreci üzerindeki bürokratik işlemler ile

uygulamanın çok uzadığı gözlemlenmektedir. Bu noktada gerekli işlem ve uygulamaların elektronik ortamda gelişen teknoloji ve alt yapının etkin kullanılması ile zaman, maliyet, gereksiz kırtasiye ve arşiv yüklerinin ortadan kaldırılması mümkün olabilecektir.

DÂHİLDE VE HARIÇTE İŞLEME REJİMİ

Dâhilde ve Hariçte İşleme Rejimleri ile İlgili Temel Kavramlar •Dâhilde İşleme İzin Belgesi: İhracat amacıyla gümrük muafiyetli ithalata ve/veya yurt içi alımlara imkân sağlayan bakanlıkça düzenlenen belgeyi ifade eder. •Dâhilde İşleme İzni: İhracat amacıyla gümrük muafiyetli ithalata imkân sağlayan ve gümrük idaresince verilen izni ifade eder. •Eş Değer Eşya: İşlem görmüş ürünün elde edilmesinde ithali söz konusu olan eşya yerine kullanılan ve ithal eşyası ile asgari 8’li bazda gümrük tarife istatistik pozisyonu, ticari kalite ve teknik özellikleri itibarıyla aynı kalite ve nitelikleri taşıyan serbest dolaşımda bulunan eşyayı gösterir. •INF 2 Bilgi Formu: Hariçte işleme rejimi kapsamında üçgen trafik kullanımına izin veren gümrük idaresi tarafından düzenlenen ve Gümrük Birliği Gümrük Bölgesi’nin bir parçasından geçici olarak ihraç edilerek üçüncü ülkede işlem görmüş ürünlerin Gümrük Birliği Gümrük Bölgesi’nin diğer parçasında kısmi veya tam gümrük vergisi muafiyetiyle serbest dolaşıma girişine imkân veren belgeyi ifade eder. •Hariçte İşleme İzni: Maden cevheri ve konsantrelerinin izabe edilmesi ve işlenmesi ile kıymetli maden ve taşların işlenmesi amacıyla geçici ihracı için maden ihracatçı birliklerinin bağlı bulunduğu ihracatçı birlikleri genel sekreterliklerince verilecek izni gösterir. •Hariçte İşleme İzin Belgesi: Serbest dolaşımda bulunan eşyanın daha ileri bir düzeyde işlem görmek üzere Türkiye Gümrük Bölgesi dışına veya serbest bölgelere geçici ihracına ve işlem görmüş ürün olarak ithaline imkân sağlayan bakanlıkça düzenlenen belgeyi ifade eder. •İşlem Görmüş Ürün: İşleme faaliyetleri sonucunda elde edilen asıl veya ikincil işlem görmüş ürünü ifade eder. •İthal Eşyası: İşlem görmüş ürünün elde edilmesinde kullanılan ham madde, yardımcı madde, yarı mamul, mamul ile işlem görmüş ürünün bünyesinde yer almamakla birlikte çalışmasını sağlayan yakıt ve yağ dâhil madde ya da hizmetin devamını sağlayan madde ambalaj ve işletme malzemesini belirtir. • Önceden İhracat: İthal eşyasının şartlı muafiyet sisteminde ithal edilmesinden önce, eş değer eşyadan elde edilmiş işlem görmüş ürünün ihraç edilmesidir. •Önceden İthalat: İşlem görmüş ürünün ihracatından önce bu ürünün elde edilmesinde kullanılacak eşyanın ithalidir. Dâhilde İşleme Rejimi Şartlı muafiyet sistemine dayanan ekonomik etkili bu rejimin mikro ve makro ölçekte birçok amacı bulunmaktadır. Bu amaçlar şöyle sıralanabilir: • Temel amaç ulusal firmaların maliyetlerinde düşme yaratarak ihracat piyasasında rekabetini güçlü hâle getirmektir. Bunu sağlamak için Türkiye’de üretilmeyen veya belirli miktarda üretilen, ülkede kalite eksenli sorun yaşanan girdilerin gümrük muafiyeti uygulamalarıyla ithal edilmesine olanak sağlanmasıdır. •Türkiye’nin ticarete karşı karşıya kaldığı risklerin belirli bir oranda azalmasını sağlamak. Bunu gerçekleştirmek için de uluslararası ölçekte pazar ve ürün çeşitlendirmesini sağlayarak üretim ve ticaret hacmini geliştirmektir. • Bir diğer amaç, Türkiye ekonomisinde üretimin, istihdamın ve son olarak da milli gelirin artırılmasını sağlamaktır. Bu durum ise İhracat ürünlerinin ülke içindeki katma değerini artırmaktır. • Ülkemiz ödemeler bilançosu açığının azaltılmasını gerçekleştirmektir. Dâhilde İşleme Rejimi Kapsamındaki Temel İş Süreçleri Dâhilde işleme izni kapsamında, mevzuatta belirtilen işlemlere konu eşyanın ithalatına izin verilir. İzin, serbest bölgeler hariç Türkiye Gümrük Bölgesi içerisinde faaliyet gösteren yerleşik firmalara verilir. Yerleşik firmaların dâhilde işleme izin belgesi almak için elektronik ortamdan bakanlığa bağlı İhracat Genel Müdürlüğüne, dâhilde işleme izni almak için mevzuatta belirtilen bilgi ve belgelerle Gümrük İdaresine başvurması gerekir. Dâhilde işleme izin belgesi/dâhilde işleme izni müracaatları; ithal eşyasının işlem görmüş ürünün elde edilmesinde kullanıldığının tespitinin mümkün olması, serbest bölgeler hariç Türkiye Gümrük Bölgesi’ndeki üreticilerin temel ekonomik çıkarları ile Türk malı imajının olumsuz etkilenmemesi işleme faaliyetinin katma değer yaratan ve kapasite kullanımını artıran bir faaliyet olması yanında, işlem görmüş ürünün rekabet gücünü ve ihraç potansiyelini artıran koşullar yaratıyor olması, firmaların dâhilde işleme izin belgeleri/dâhilde işleme izinleri kapsamındaki performansları kriterleri dikkate alınarak değerlendirilir. İthal eşyasının ve işlem görmüş ürünün asgari 8’li bazda gümrük tarife istatistik pozisyonu, adı, verimlilik oranına göre belirlenen miktarı ve değeri ile belge kapsamındaki işlemler için satır kodu, belgenin süresi, döviz kullanım oranı, varsa yan sanayici bilgileri belirlenerek proje bazında dâhilde işleme izin belgesi/dâhilde işleme izni verilir veya talep reddedilir. Dâhilde İşleme Tedbirleri Bu rejim ile iki tür dâhilde işleme tedbiri geliştirilmiştir. Bunları belirtecek olursak Şartlı Muafiyet Sistemi ve Geri Ödeme Sistemi olmak üzere iki türdür. Bu tedbirler kapsamında dâhilde işleme tedbirleri ile ilgili sistemin işleyişi, rejime ait yapısal unsurlar, rejime ait teminatlar, ödemeler ve birçok tamamlayıcı konu ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır. Şartlı Muafiyet Sistemi Şartlı

muafiyet sistemi; dâhilde işleme izin belgesi/dâhilde işleme izni kapsamında ihracı taahhüt edilen işlem görmüş ürünün elde edilmesinde kullanılan ve serbest dolaşımda bulunmayan ham madde, yardımcı madde, yarı mamul, mamul ile değişmemiş eşya, ambalaj ve işletme malzemesinin serbest bölgeler hariç Türkiye Gümrük Bölgesi'nde yerleşik firmalarca, ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmaksızın vergisi teminata bağlanmak suretiyle ithal edilmesi ve ihracat taahhüdünün gerçekleşmesini müteakip, alınan teminatın iade edilmesidir. Geri Ödeme Sistemi Geri ödeme sistemi; dâhilde işleme izin belgesi/dâhilde işleme izni kapsamında serbest dolaşıma giren ham madde, yardımcı madde, yarı mamul, mamul ile değişmemiş eşya, ambalaj ve işletme malzemesinden elde edilen işlem görmüş ürünün ihracı hâlinde, ithalat esnasında alınan verginin geri ödenmesidir.

HARIÇTE İŞLEME REJİMİ

Hariçte işleme rejimi, serbest dolaşımda bulunan eşyanın hariçte işleme faaliyetlerine tabi tutulmak üzere Türkiye Gümrük Bölgesi'nden geçici olarak ihracı ve bu faaliyetler sonucunda elde edilen ürünlerin ithal vergilerinden tam veya kısmi muafiyet suretiyle yeniden serbest dolaşıma girişine ilişkin hükümlerin uygulandığı ekonomik etkili bir gümrük rejimidir. Hariçte İşleme Rejimi Kapsamındaki Temel İş Süreçleri Hariçte işleme rejimi, izin süreçleri için ilk olarak mevzuatta belirtilen bilgi ve belgelerle başvuru yapılması gerekmektedir. Başvurular, farklı ürün gruplarına göre farklı kurumlara yapılmaktadır. Ham madde, yardımcı madde, yarı mamul, mamul ve ambalaj malzemeleri daha ileri bir düzeyde işlem görmek üzere geçici ihraç ediliyorsa başvuru bakanlığa, maden ve metallere mamul eşya izabe ve ayırtırmaya tabi tutulmak ve/veya bu işlem sonucunda yenilenmek; kıymetli maden ve taşların işlenmesi amaçlarıyla ihraç ediliyorsa başvuru maden ihracatçı birliklerinin bağlı olduğu ihracatçı birlikleri genel sekreterliklerine; tamirat amaçlı, garanti hükümleri uyarınca ithal edilecek eşyada ambalaj malzemesi olarak kullanılmak üzere veya bir imalat hatası nedeniyle geçici ihraç ediliyorsa başvuru, Ticaret Bakanlığına yapılır. Hariçte işleme izin belgelerinin birer nüshası ilgili ihracatçı birlikleri genel sekreterliğine ve ilgili firmaya gönderilir. Ayrıca, bakanlıkça ilgili ihracatçı birlikleri genel sekreterliğine belgenin bir nüshası yanında, belge düzenlenmesine esas teşkil eden ham madde sarfiyat tablosunun bir sureti de gönderilir. Hariçte işleme izinlerinin birer nüshası ise bakanlığa ve ilgili firmaya gönderilir. Hariçte işleme izni ve hariçte işleme izin belgesi azami olarak 12 aylık bir süreyi kapsamaktadır. Bununla birlikte ilgili yerleşik firmanın gerekçeli talebi üzerine, hariçte işleme izin belgesine orijinal süresinin yarısı kadar hariçte işleme iznine ise 12 aylık bir süreye kadar ilave zaman verilebilmektedir. Mücbir sebep ile fevkalade hâllerin belge/izin süresi içerisinde meydana gelmesi durumunda, hariçte işleme izin belgesine/hariçte işleme iznine ilave süre tanınabilir. Mücbir sebep ve fevkalade hâllere istinaden, hariçte işleme izin belgesine/hariçte işleme iznine ek şekilde verilecek süre, mücbir sebep ve fevkalade hâl süresi dikkate alınarak belirlenir. Belirtilen dış ticaret işlemlerinin belge süresi ve ilave süreler içerisinde gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

SERBEST BÖLGELER

Serbest bölgeler, Türkiye Gümrük Bölgesi'nin parçaları olmakla beraber, serbest dolaşımda olmayan eşyanın herhangi bir gümrük rejimine tabi tutulmaksızın ve serbest dolaşıma sokulmadığı bölgelerdir. Serbest Bölgelerin Kuruluş Amacı Serbest bölgelerin kuruluş amaçlarını aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür: • Ülke ihracatını arttırmak için ülkede yatırım ve üretimi özendirmek • Ülkede yerli sermayeye destek olmak üzere doğrudan yabancı yatırımları ve teknoloji girişini arttırmak • Ülke ekonomisine katkıda bulunmak üzere işletmeleri ihracata teşvik etmek • Rekabet gücü açısından ülkenin uluslararası ticaretteki payını arttırarak uluslararası ticarete katkıda bulunmak. Serbest Bölgelerin İşlevleri Serbest bölgelerin işlevleri aşağıda sıralanmıştır: • Serbest bölgelerde özellikle uluslararası sermaye ve teknolojilerin ülke içine girişinde olanak sağlayacak koşulların yaratılması • Üretimi gerçekleştirirken sanayicinin talep ettiği bazı ham madde ve ara mamullerin hem kolay hem de talep edildiği an ve miktarda herhangi bir kayıp yaşamadan sağlanması • Serbest bölgelerde özellikle verilen teşvik ve kolaylıklarla daha düşük maliyetli ürünlerin üretilmesi ve bunlarının ihracatının sağlanması • Serbest bölgelerde ülkemiz dışından gelen malların transit olarak diğer ülkelere satışının gerçekleştirilmesi • Serbest bölgelerde çalışma olanaklarının yaratılarak işsizliğin azaltılmasına katkı yapması • Serbest bölgelerde ülkemiz ihraç ürünlerinin ülke dışına çıkışını kolaylaştırmak ve çabuklaştırmak için önemli bir araç olması Serbest Bölgelerin Sunduğu Avantajlar Serbest bölgelerin sunduğu avantajlar oldukça çeşitlidir. Bunlardan başlıcalarını aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür: • Üretim yapan serbest bölge kullanıcıları vergi kazancından da fayda elde etme olanağına sahip olurlar. • Serbest bölgelerde geleceği planlama olanakları vade açısından orta ve uzun vadeye çıkabilir. • Serbest bölgelerde elde edilen kazancın transfer olanağı mümkün olabilir. • Bölgenin sunduğu avantajlar ticaretteki güçlükleri ortadan kaldırır. • Bölgede gümrük vergisi sürecinden arındırılmış ticari faaliyet olanağı yaratır. • AB ve Gümrük Birliği kriterlerinin gerektirdiği serbest dolaşım belgelerinin temini imkânı • Ticari faaliyetlerde eşitlik sağlar. • Bölgede zaman sınırlaması yoktur. • Piyasa talebine göre kısıtlı olmayan ticari faaliyet olanağı verir. • Gerçekçi bir enflasyon muhasebesi olanağını söz konusudur. • Piyasalara hem yerli ve hem de yabancı piyasalar açısından ulaşma olanağı verir. • Bürokratik engelleri ortadan kaldırır ve süreçlerde aktif bir yönetim sistemi uygulanmasına olanak tanır. • Bölge, ülke ve firma için stratejik avantaj sağlar. • Bölgedeki uygun ve ucuz alt yapı olanağı her türlü ticari ve sınai faaliyete destek verir. • Ürünün tedarik zinciri sürecindeki olanaklarından bölgede yararlanma kolaylığı söz konusudur. Serbest Bölge Kanunu Uygulamasında Yetkili Kurum ve ilgili Tanımlar Türkiye'de serbest bölgelerin yer ve sınırlarını belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkilidir. Serbest bölgelerin kamu kurum ve kuruluşlarınca, yerli veya yabancı gerçek veya tüzel kişilerce kurulmasına, işletilmesine Bakanlar Kurulu tarafından izin verilir. Bu kanunun uygulamasında: İşletici: Serbest bölgeyi işleten kamu kurum ve kuruluşunu, yerli ve yabancı gerçek veya tüzel kişileri, Kullanıcı: Faaliyet ruhsatı alan ve bölgede belli bir iş yeri bulunan gerçek veya tüzel kişiyi, Döviz: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından konvertibl sayılan paralar veya ödemeyi sağlayan her nevi hesap ve belgeleri ifade eder. Serbest Bölgede Kontrol Esası Serbest bölgede görevli gümrük idareleri aşağıdaki durumlarda denetlemeye yetkilidir: •Görevli gümrük idaresi ülkemizdeki serbest bölgeye ihraç edilen eşyayı denetlemekle yetkilidir. •Görevli gümrük idaresi başka bir ülkeden veya ülkemiz gümrük bölgesindeki başka bir gümrük idaresinden transit olarak gelen eşyayı denetlemekle yetkilidir. •Görevli gümrük idaresi serbest bölgeden ülkemize serbest dolaşıma girmek üzere gelen eşyayı denetlemekle yetkilidir. •Görevli gümrük idaresi serbest bölgeden ülkemize şarta bağlı muafiyet kapsamında ithal edilen eşyayı denetlemekle yetkilidir. •Görevli gümrük idaresi serbest bölgeden ülkemizdeki başka bir gümrüğe veya yabancı bir ülkeye transit rejimi hükümlerine göre sevk edilen eşyayı denetlemekle yetkilidir. •Görevli gümrük idaresi serbest bölgede kalan eşyayı denetlemekle yetkilidir. Serbest dolaşıma giriş rejimi ve ihracat rejimi hükümlerine göre yapılacak olan denetim ve muayene, serbest bölgenin giriş ve çıkış kapılarında yapılabileceği gibi, eşyanın depolandığı serbest bölgedeki yerlerde de yapılabilir. Serbest bölgeye giren veya çıkan kişiler, görevli gümrük personeline Serbest Bölge Giriş İzin Belgesi, Serbest Bölge Görev Kartı, Serbest Bölge Özel İzin Belgelerinden birini ibraz etmek zorundadır. Bu belgelerden birine sahip olmayan kişilerin serbest bölgeye girmesine ve bölgeden çıkmasına olanak yoktur. Serbest Bölgelerde Uygulanmayacak Mevzuat Aksi belirtilmedikçe ülke genelinde uygulanan mevzuat, serbest bölgelerde de uygulanacaktır. Öte yandan 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanunu uyarınca bu bölgelerde uygulanmayacak mevzuatta

mevcuttur. Avrupa Birliği'nde Serbest Bölge Uygulamaları Avrupa Birliği Serbest Bölgeleri (SB), genellikle birliğin kıyı kesimindeki büyük ve eski limanlarında veya birliğe yakın adalarda daha çok serbest liman şeklinde faaliyet göstermektedir. Türkiye'de Serbest Bölge Uygulamaları Türkiye'deki Serbest Bölge (SB) oluşturma amacı 1985 yılında çıkarılan 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanunu'nun 1.maddesinde belirtildiği gibi ihracat için yatırım ve üretimi artırmak, yabancı sermaye ve teknoloji girişini hızlandırmak, ekonominin girdi ihtiyacını ucuz ve düzenli bir şekilde temin etmek, dış finansman ve ticaret olanaklarından daha fazla yararlanmaktır.

YENİDEN İHRACAT

İhracatın Tanımı İhracat, kısaca dış satım demektir. İhracat, bir malın uygulanan mevzuattaki kurallar çerçevesinde, ihracat belgesine sahip gerçek veya tüzel kişi tacirinin malları ülke dışına fiilen satması ve maddi karşılığının ülkeye kazandırılmasıdır. Eşyanın Yeniden İhracatı Serbest dolaşımda olmayan eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesi'nden yeniden ihracı mümkündür. Ticaret politikası önlemleri dâhil olmak üzere eşyanın ihracı için öngörülen işlemler, gerektiğinde yeniden ihraç edilecek eşyaya da uygulanır.

İMHA VE TERK

Serbest dolaşımda olmayan eşyanın hazineye hiçbir masraf getirmeyecek şekilde, gümrük idaresinin gözetiminde imhası veya gümrüğe terk edilmesi mümkündür. İmha sonucunda çıkan artık ve atıklar, serbest dolaşımda olmayan eşya için öngörülen bir işlem veya kullanıma tabi tutulur. Söz konusu artık ve atıklar, 36'ncı maddenin 2'nci fıkrasında belirlenen işlemler tamamlanıncaya kadar gümrük gözetimi altında kalır. Tasfiyelik Hale Gelen Eşyanın Tasfiye Yolları Tasfiye edilecek eşyada, tasfiyenin hangi şekilde gerçekteşceğinin tespitinde kriter olarak öncelikle eşyanın insan, bitki, hayvan ve çevre sağlığı açısından Türkiye'ye girişinde herhangi bir zararlı durum yaratıp yaratmadığı araştırılmakta ve eşyanın belirlenecek durumuna göre tasfiye yolunun tespiti önem arz etmektedir. Tasfiye edilecek eşya ile ilgili olarak tasfiye yolları Gümrük Kanunu'nun 178 inci maddesinde belirlenmiştir. Buna göre tasfiye yollarını altı grupta sınıflandırmak mümkündür. Buna göre eşya: • Tasfiye edilecek olan eşyanın ihale yoluyla satışının gerçekteştirilmesi, • Tasfiye edilecek olan eşyanın yeniden ihraç amaçlı satışının yapılması, • Tasfiye edilecek olan eşyanın perakende satışının gerçekteştirilmesi, • Kamu kuruluşları ile özel kanunla kurulmuş vakıf ve derneklere tahsis, • Tasfiye edilecek olan eşyanın özel yolla tasfiyesi • Tasfiye edilecek olan eşyanın imhasının gerçekteştirilmesi ile tasfiye edilmektedir.

GÜMRÜK BEYANI

Gümrük Beyanı, 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 59-I. maddesine göre dört farklı şekilde yapılabilir: • Yazılı olarak •Sözlü olarak •Bilgisayar veri işleme tekniği yoluyla, •Eşya sahibinin bu eşyayı bir gümrük rejimine tabi tutma isteğini ifade ettiği herhangi bir tasarruf yoluyla Yazılı Beyan Yazılı beyan, gümrük beyannamesi ile yapılır. Gelişen teknolojilerin günlük yaşama yansması ile beraber “ yazılı beyan yöntemi” yerini “bilgisayar veri işleme tekniği yoluyla beyan yöntemi” ne bırakmaktadır. Normal Beyan Yazılı beyan, gümrük beyannamesi ile yapılır. Bu beyannamenin eşyanın beyan edildiği gümrük rejimini düzenleyen hükümlerin uygulanması için gerekli bütün bilgileri içermesi ve imzalanması gerekir. Basitleştirilmiş Usul Gümrük işlemlerinin yürürlükteki hükümlere uygun olarak yürütülmesini sağlayıp usul ve formalitelerin azaltılıp basitleştirilmesi için gümrük idarelerince, yönetmelikle belirlenen şartlar altında; 4458 sayılı Kanun'un 60.maddesinde sözü geçen beyannameye eklenmesi zorunlu belgelerden bir kısmının eklenememesine ve kaydedilmesi gereken bazı önemli bilgilerin beyannameye yazılmamasına; belirtilen beyanname yerine, eşyanın ilgili gümrük rejimine tabi tutulması talebi ile birlikte, ticari veya idari bir belgenin verilmesine; eşyanın ilgili rejime geçişinin kayıt yoluyla yapılmasına ve bu eşyanın beyan sahibi tarafından gümrüğe sunma yükümlüğünden muaf tutulmasına izin verilebilir. (4458 sayılı Gümrük Kanunu madde 71). Onaylanmış Kişi Statü Belgesi Gümrük işlemlerinde güvenilirliğini ispatlanmış, yüksek ölçekte dış ticaret işlemi gerçekleştirmiş veya sabit sermaye yatırımına sahip, mali yeterliliği onaylanmış, kayıtları izlenebilir olan kişilere tanınan, gümrük ve dış ticaret faaliyetlerinde belli kolaylıkların tanınmasına olanak veren bir statüdür. Onaylanmış kişi statü belgesi, onaylanmış kişi statüsü tanınmış kişilerin bu statüyü kazandıklarını gösteren bir sertifikadır. Bilgisayar Veri İşleme Yöntemi İle Beyan Gümrük Yönetmeliği'nin yazılı beyana ilişkin hükümleri, beyanın bilgisayar veri işleme tekniği yoluyla yapılmasında da uygulanır. Bilgisayar veri işleme yöntemi ile beyanda bulunacak kişilerin beyanda bulunmadan önce gümrük idaresinden kullanıcı kodu ve şifre almaları gerekmektedir. Bu kod ve kullanıcı adı alındıktan sonra beyan sahibi tarafından, eşyanın beyan edildiği gümrük rejimini düzenleyen hükümlerin uygulanması için bütün bilgiler bilgisayar sistemine girilir. Sözlü Beyan Yazılı beyan gerektirmeyen gümrük beyanlarında kullanılmaktadır. Sözlü beyana tabi eşyanın gümrük işlemlerinin bir temsilci tarafından yürütüldüğü durumlarda, yapılan sözlü beyanın doğru ve tam olduğu konusunda tereddütlerin oluşması hâlinde, gümrük idareleri bu kapsamdaki eşya için yazılı beyanda bulunulmasını isteyebilir. Beyanın Bağlayıcılığı Gümrük Yönetmeliği'nin 113. maddesine göre beyannameye imzası bulunan kişiler, cezai hükümlerin uygulanması açısından beyannameye belirtilen bilgiler ile beyannameye ekli belgelerin doğruluğu ve ilgili rejimin gerektirdiği bütün yükümlülükleri uyulmasından sorumludur. Eşyanın beyan edildiği gümrük rejimine ilişkin tüm hükümlerin uygulanmasında esas alınacak tarih, beyan tescil tarihidir. Beyan Edilen Eşyada (Muayene) Kontrol Türleri Kırmızı Hat: Eşyanın fiziki muayenesi ile birlikte belge kontrolünün de yapıldığı hattır. Sarı Hat: Belge kontrolü anlamına gelir. Fiziki muayeneye gerek görülmeksizin eşyaya ait beyanname ve eklerin doğruluğunun, birbiriyle uygunluğunun kontrol edildiği hattır. Mavi Hat: Eşyanın buna ilişkin yazılı beyan ve ilgili belgelerin veya ticari belge ve verilerin sonradan kontrole tabi tutulduğu hattır. Yeşil Hat: Eşyanın belge kontrolüne veya muayeneye tabi tutulmadığı hattır.

MUAYENE İŞLEMLERİ

Muayene işlemine ilişkin esaslar Gümrük Mevzuatı'nın 182. maddesinde beş başlık altında açıklanmıştır. Muayene işlemi; kapların cins, marka, numara ve adetlerini, eşyanın vergiye esas olan ağırlık ve diğer ölçüleri ile gümrük tarife istatistik pozisyonu, menşe ve kıymetine ilişkin beyanın doğruluğunun tespitini sağlamak için gerçekleştirilir. Bilgisayar sistemi tarafından muayene işleminin tam ya da kısmi muayene yöntemi ile gerçekleştirileceği belirlenir. Tam Muayene: Eşyanın tüm kaplarının açılarak içindekilerin kontrol edildiği muayenedir. Kısmi muayene: Eşyayı temsil edecek şekilde bir ya da birkaç kabın açılarak yeterli miktarın fiziken kontrol edilmesidir. Belge Kontrolü Belge kontrolünü, kontrol ile görevlendirilen memurlar yerine getirir. Belge kontrol memurunun görevi, beyannameye bilgileri ve eklerini inceleyip tarife, kıymet, miktar, yasaklayıcı ve kısıtlayıcı önlemler söz konusu ise, buna dair belge kontrollerini gerçekleştirdikten sonra uygun bulması durumunda, bu durumu beyanname üzerinde gösterip daha sonra bilgisayar sisteminde onay vermektir. Muayene Yeri Eşyanın muayenesi, antrepo ya da bunların gümrük idarelerince konulmasına izin verilen yerlerde yapılır. Muayene Masrafları Gümrük Yönetmeliği'nin 189. maddesine göre muayenesine

lüzum görülen eşyanın muayene yerlerine taşınması, buralardan tekrar kaldırılması, kapların açılıp kapatılması, eşyanın kaplardan çıkarılıp tekrar yerleştirilmesi, tartılması, numune alınması, numune kaplarının sağlanması, orijinal kapların laboratuvarlara ve diğer kontrol mercilerine gönderilmesi ve getirilmesi gibi muayenenin gerektirdiği tüm elleçleme ile numunelerin ambalajlanmasına ve gönderilmesine ilişkin giderler beyan sahipleri tarafından karşılanır. Tespit Edilen Farklılıklara Uygulanacak İşlemler Eşyanın muayenesi sonrasında beyan ile cins, nev'i veya nitelik farkı, beyan ile muayene arasında miktar farkı ve beyan ile muayene arasında kıymet farkı tespit edilebilir. Gümrük Yönetmeliği'nin 192. maddesine göre miktar eksiklerinde, eksikliğin eşyanın telef veya kaybindan ya da eksik gönderildiğinin sabit olmasından veya çalınmasından kaynaklandığının anlaşıldığı hâllerde bu eksikliği karşılayan kıymet, beyan edilen esas kıymetten düşülerek kalan kıymet vergi matrahına esas tutulur (Gümrük Yönetmeliği madde 192). Ayniyet Tespiti Zorunlu durumlarda, gümrüğe sunulan ve gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanım talep edilen eşyanın, bu işlem veya kullanım şartlarına uyulmasını sağlamak amacıyla, başka kurumlarda ekspertizini yaptırmak da dâhil olmak üzere ayniyetinin tespitine yönelik önlemler gümrük idarelerince alınır. Eşyanın ve kapların üzerine muayeneden sonra değiştirilmemeleri için mühür, kurşun mühür, etiket gibi belirleyici araçları eşyanın ve kapların üzerine uygulanabilirler ve bu mühür ya da etiketler sadece gümrük idareleri tarafından veya bu idarelerin izni ile sökülebilir ya da imha edilebilir (Gümrük Yönetmeliği madde 193).

GÜMRÜK YÜKÜMLÜLÜĞÜ

Halihazırda yürürlükte olan 4458 numaralı Gümrük Kanunu’muzda yükümlü deyimi, “gümrük ile alakalı tüm konulardan sorumlu olan kişiler” olarak adlandırılır. Yine Gümrük Kanunu’muz gümrük yükümlülüğünü, gümrük vergilerini ödeme zorunluğu diye ifade eder. Bundan bir önceki mevzuatımızda gümrük yükümlüğü “vergi ödeme mükellefiyeti” tabirini kullanırdı. Görüldüğü üzere yükümlülüğün vergi ödemekle bire bir bağlantısı söz konusu. Dolayısıyla hangi hâllerde bir yükümlülüğün doğduğunu bilmek oldukça önem arz eden bir durumdur. Keza, bu süreçlere hâkim olmamak bizleri gümrük idareleri karşısında zor duruma solacaktır. Bu konunun daha iyi anlaşılması için, gümrük beyanlarımızda yükümlülüğünün ve sorumluluğu doğduğu tarihlerin bilinmesinde fayda olacaktır. İthalatta Gümrük Yükümlülüğünün Doğması İthalatta yükümlülüğün doğma tarihi, gümrük vergilerine sahip eşyaların(ürünlerin) serbest dolaşıma girişi esnasında hazırlanan beyannamenin tescil tarihinde başlar. Bu tarihte beyana istinaden oluşan tüm gümrük vergilerinden sorumluluk oluşur. Eğer ürünün kısmi muafiyet suretiyle geçici ithali yapılıyorsa yine beyannamenin tescil tarihi sorumluluğun başladığı tarih olarak kabul edilir. Yükümlülük, yukarıda bahsedildiği gibi beyannamenin tescil tarihinde başlar. Eğer basitleştirilmiş usul uygulanıyor ise, yükümlülük basitleştirilmiş işleme ilişkin beyanname veya faturanın tescil veya kayıt işleminin yapıldığı tarihte başlar. Beyan sahibi, gümrük yükümlüsüdür. Fakat dolaylı temsil durumunda hesabına gümrük beyanında bulunulan kişi de yükümlüdür. Bu tabire bir örnek verecek olursak, x firması bir gümrük müşavirliği şirketi ile çalışması durumunda aralarındaki temsil şekli dolaylı temsildir. Bu temsil şeklinde temsilci, mesleğin gereği ya da mesleği gereği bilmesi gerektiği durumlarla sınırlıdır. Rejim beyanında belirtilen veriler ve bilgiler, kanunen alınması gereken vergilerin alınmaması ya da kısmen alınması durumunda yine bir sorumluluk doğuracaktır. Dolayısıyla, bu veri ve bilgileri veren ve bu verilerin yanlış olduğunu bilen ya da bilmesi gereken kişiler de gümrük vergilerinden sorumludur. Kanuna Aykırı Şekilde Türk Gümrük Bölgesine Giren Eşyada Yükümlülük Ürünün Gümrük Kanunu kapsamında ve genel mevzuat kuralları dışında Türkiye Gümrük Bölgesi’ne girmesi durumunda gümrük yükümlülüğü başlar. Aynı durumda, serbest bölgelerde bulunan ve ithalat vergilerine tabi ürün kanunumuz kapsamı dışında başka bir yere gönderilmesi durumunda yine gümrük yükümlülüğü doğar. Kanuna Aykırı Şekilde Gümrük Gözetimi Dışına Çıkarılan Eşyada Yükümlülük İthalat gümrük vergilerine ve gümrük gözetimi altındaki eşyanın Gümrük Kanunu’muza aykırı ve usulsüz olarak gümrük gözetimi dışına çıkarılması veya aktarılması hâlinde yükümlülük doğar. Eşyanın Geçici Depolanması ya da Bağlı Tutulmuş Olduğu Gümrük Rejim Şartlarına Uyulmaması Hâlinde Yükümlülük Eşyanın Gümrük Kanunu’muza muhalif şekilde gümrük gözetimi dışına çıkarılması hâli dışında, bağlı bulunduğu gümrük rejiminin koşullarına kurallarına uyulmaması durumunda yine gümrük yükümlülüğü doğacaktır.

GÜMRÜK CEZALARI

Ceza, “uygun olmayan tepki ve davranışları önlemek ya da böylesi uygunsuz eylemler için, yapana karşı uygulanan yaptırım” diye tarif edilir. Gümrük Mevzuatı’nda da yapılan usulsüz ve kanunsuz işlemlerin bir yaptırımı vardır. Bu yaptırımlar gerek Gümrük Kanunu’nda gerek aynı kanunun yönetmeliğinde ve Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu’nda yazıya dökülmüş ve bağlayıcıları kesinleşmiştir. Bir fiilin hem kanunun hem de kaçakçılıkla mücadele ya da daha farklı ceza koyan kanunların kapsamına girebilecek olması hâlinde, idare amiri durumu inceleyerek olay dolayısıyla aynı zamanda diğer kanunlara göre işlem yapıp yapılmayacağını tayin eder. Usulsüzlüklere İlişkin Cezalar İthalat veya ihracat vergilerinden muaf eşyayı Gümrük Kanunu 33’üncü madde hükümleri gereğince belirlenen gümrük kapıları dışında başka yerlerden izinsiz olarak ithal veya ihraç veya bunlara teşebbüs edenlerle, bu tür eşyayı gümrük işlemlerini yaptırmaksızın yurda sokanlar veya çıkarılanlar ile buna teşebbüs edenlerden, söz konusu eşyanın ithalata konu olması hâlinde; CIF değerinin ihracata konu olması durumunda ise FOB değerinin onda biri oranında para cezası alınır. **İTİRAZ**

YOLLARI

Yükümlüler kendilerine tebliğ edilen veya ulaştırılan cezalara, idari kararlara itiraz edebilirler. Bu itirazların süresi içinde yapılması önem ihtiva eder. Burada bahsi geçen cezaların ve idari kararların yükümlüsüne tebliğ edildiği tarih itibari ile on beş gün içinde bir üst makama itiraz edilebilir. Yükümlünün bulunduğu bölgede bir üst makam yoksa aynı makama yazılı bir şekilde itiraz edebilir. İtiraz süresi içinde yanlış bir makama yapıldığı ispatlanırsa, itiraz süresi içinde yapıldığı kabul edilir. Gümrük makamlarına yapılan itirazların reddedilmesi durumunda yükümlüsünce yargı süreci

başlatılabilir.

UZLAŞMA

Beyan ile gümrük idaresince yapılan tespit neticesinde bulunan ya da gümrük idaresince tespit edilmesinden önce beyan sahibince bildirilen farklılıklara ilişkin tebliğ edilen gümrük vergileri alacakları ile kanunda ve ilgili diğer kanunlarda öngörülen cezaların tamamı uzlaşma kapsamındadır. Uzlaşma talebi, cezaların yükümlüsüne tebliğ edildiği tarihten itibaren on beş gündür. Başka bir deyişle gümrük idaresinin uygulayacağı bir cezanın muhatabına ulaşmasından sonra, 15 gün içinde sorumlu kişi uzlaşmaya başvurabilir. Uzlaşmaya karar verilmesi hâlinde ve gerekli beyanın yapılması durumunda itiraz ya da dava açma süresi durur. (Hukuki süreç uzlaşmadan sonra başlayacaktır.) Bahsi geçen süre üç günden az ise otomatik olarak süre üç gün uzar. Uzlaşma neticesinde bir sonuç alınmaz ise, yani başka bir deyişle uzlaşma vaki olmazsa, durdurulan süreler yeniden başlar. Süreler kaldığı yerden devam eder. Taraflar uzlaşmaz ise yeniden uzlaşma talebinde bulunulamaz Gümrük vergileri ve cezalarına ilişkin fiilin 5607 sayılı Kanunun 3'üncü maddesinde yer alan kaçakçılık suçları ile ilişkili olması hâlinde bu madde hükmü uygulanmaz.

GÜMRÜKTE TEMSİL YETKİSİ VE GÜMRÜK MÜŞAVİRLİĞİ

Gerek ticari hayatta faaliyet göstermek gerekse de belirli hukuki işlemleri gerçekleştirmek isteyen iktisadi karar birimlerinin sürekli olarak ilgili işlemleri kendilerinin yapmaları mümkün olamamaktadır. Günümüz dünyasında karşılaşılan çeşitli ekonomik, hukuki ve yönetsel gereksinimler nedeniyle işletme faaliyetlerinin bir kısmı temsilciler vasıtasıyla gerçekleştirilmektedir. Bu çerçevede farklı iş, süre ve süreçler için söz konusu olabilecek temsil ilişkisi yapılar ortaya çıkmaktadır. Temsil kavramı, çeşitli iş süreçleri ve konular dikkate alınarak farklı ayrımlara tabi tutulmuştur. Ancak dış ticaret işiyle uğraşan ve dolayısıyla gümrük işlemleri gerçekleştiren firmalar ekseninde sadece doğrudan ve dolaylı temsil ayrımı ele alınmaktadır. Türkiye’de 4458 sayılı Gümrük Kanunu, gümrük işlemlerindeki temsil boyutunu ayrıntılı ele alarak dış ticaret firmalarının gümrükleme işlemlerinin gümrük müşavirliği firmaları veya ihracat ve/veya ithalat işlemi gerçekleştiren firma tarafından istihdam edilen bir personelin yetkilendirilmesiyle gerçekleştirilebileceğine ilişkin açıklamalarda bulunmuştur. Bu bilgiler ışığında Gümrük Kanunu’nun beşinci maddesinde bütün kişilerin Gümrük Mevzuatı ile öngörülen tasarrufları ve işlemleri gerçekleştirmek üzere gümrük idaresindeki işleri için bir temsilci tayin edebileceği, transit taşımacılık yapan veya arızı olarak beyanda bulunan kişiler hariç olmak üzere temsilcinin Türkiye Gümrük Bölgesi’nde yerleşik bulunan kişilerden olması gerektiği belirtilmiştir. Gümrük İşlemlerinde Temsil ve Temsilci Gümrük Kanunu temsilin yapısını açıklamanın yanında temsil türleri hakkında da bilgi vermektedir. Temsil Türleri Dış ticarete konu olan eşyanın gümrükleme işlemleri sürecinde doğrudan ve dolaylı temsil olmak üzere iki tür temsil yöntemi kullanılmaktadır. Doğrudan temsil Doğrudan temsil, ihracat ve/veya ithalatla uğraşan firmanın çalışanı pozisyonunda olan ve gerekli şartları sağlayan bir personelin gerçekleştirilen bir temsilname ile söz konusu firmanın nam ve hesabına gümrükleme işlemlerini yaptığı temsil yöntemidir. Burada ilk olarak firma, personel temini sürecine başlar. Sosyal güvenlik yükümlülüklerini de düzenli bir yapıda yerine getirecek şekilde ilgili yerleşik kişiyi istihdam eder. Bu kişi ve işletme arasında gerçekleştirilen temsilname ile personeli gümrükleme işlemlerinde vekil kılar. Dış ticaret işletmesinde çalışan personelin temsilname yolu ile doğrudan temsilci olarak çalışabilmesi için Gümrük Kanunu’nun 227. maddesinde yer alan aşağıdaki şartları taşıyor olması gerekir. Dolaylı temsil Dış ticaret alanında faaliyet gösteren firmaların bir kısmı gümrük işlemlerini kendi bünyelerinde istihdam ettikleri personeller vasıtasıyla gerçekleştirirken bir kısım firma da çeşitli değişkenlere bağlı olarak yapmış oldukları fayda maliyet analizleri ekseninde dış kaynak kullanımı yoluyla gerçekleştirmektedir. Dolayısıyla gümrükleme iş süreçleri sırasında dış ticaret firması ile gümrük idareleri arasına gümrük müşaviri olarak adlandırılan üçüncü bir kişi girmektedir. Burada gümrükleme işlemlerinin üçüncü bir firma tarafından gerçekleştirilmesi söz konusu olduğundan bu yöntem, dolaylı temsil yöntemi denilmektedir.

GÜMRÜK MÜŞAVİRLİĞİ

4458 sayılı Gümrük Kanunu, sorumluluk ilişkisini temel olarak gümrük müşaviri kavramını tanımlamıştır. İlgili kanunun beşinci maddesinde gümrük müşaviri, gümrükleme işlemlerini kendi adına fakat başkası hesabına yapan kişi olarak belirtilmiştir. Bu tür temsil ilişkilerinde dikkat edilmesi gereken temel unsur, iş süreçlerinde müteselsilen sorumluluk olgusunun varlığıdır. Yetkili kurum veya kuruluş, yapılan işlemlerden dolayı dış ticaret firmasına başvurabileceği gibi, gümrük müşavirine de başvurabilir. Gümrük Müşaviri 4458 sayılı Gümrük Kanunu, sorumluluk ilişkisini temel olarak gümrük müşaviri kavramını tanımlamıştır. İlgili kanunun beşinci maddesinde gümrük müşaviri, gümrükleme işlemlerini kendi adına fakat başkası hesabına yapan kişi olarak belirtilmiştir. Bu tür temsil ilişkilerinde dikkat edilmesi gereken temel unsur, iş süreçlerinde müteselsilen sorumluluk olgusunun varlığıdır. Yetkili kurum veya kuruluş, yapılan işlemlerden dolayı dış ticaret firmasına başvurabileceği gibi, gümrük müşavirine de başvurabilir. Gümrük Müşavirlerinin Yükümlülükleri Gümrük müşavirleri imzaladıkları beyanname ile ilgili cezai hükümlerin uygulanması açısından beyannameye belirtilen bilgiler ile beyannameye ekli belgelerin doğruluğundan ve ilgili rejimin gerektirdiği bütün yükümlülükler uylulmasından sorumludur. Gümrük Müşaviri Olabilme Şartları Gümrük müşaviri olabilmek için gerekli şartlar aşağıda sıralanmıştır: • Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak • Medeni hakları kullanma ehliyetine sahip bulunmak • Kamu haklarından mahrum bulunmamak • Taksirli suçlar hariç olmak üzere, affa uğramış olsalar dahi, ağır hapis veya beş yıldan fazla hapis ya da kaçakçılık, zimmet, ihtilas, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı

iflas, yalan yere şahadet, suç tasnii, iftira gibi yüz kızartıcı suçlar ile resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma veya devlet sırlarını açığa vurma, vergi kaçakçılığı veya vergi kaçakçılığına teşebbüs suçlarından dolayı hüküm giymiş bulunmamak. • Ceza veya disiplin soruşturması sonucunda memuriyetten çıkarılmış olmamak. • Hukuk, iktisat, maliye, işletme, muhasebe, bankacılık, kamu yönetimi, siyasal bilgiler ve endüstri mühendisliği dallarında eğitim veren fakülte ve yüksekokullardan veya denkliği Yükseköğretim Kurulunca tasdik edilmiş yabancı yükseköğretim kurumlarından en az lisans seviyesinde mezun olmak. • İki yıl süre ile gümrük müşavir yardımcılığı yapmış olmak • Yapılan Gümrük Mevzuatı ve gümrüğe ilişkin iktisadi, ticari ve mali konuları kapsayan sınavda başarılı olmak Gümrük Müşavir Yardımcısı Yukarıda belirtilen belirli muafiyetler dışında bir kişinin gümrük müşaviri olabilmesi için ilk olarak gümrük müşavir yardımcılığı görevini yerine getirmiş olması gerekir. Gümrük müşavir yardımcısı, bir gümrük müşavirinin yanında istihdam edilen ve bu gümrük müşaviri adına gümrükte iş takibi gerçekleştirebilen kişilerdir. Gümrük Müşavir Yardımcısı Olabilme Şartları Gerekli Şartlar: • Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak, • Medeni hakları kullanma ehliyetine sahip bulunmak, • Kamu haklarından mahrum bulunmamak, • Taksirli suçlar hariç olmak üzere, affa uğramış olsalar dahi, ağır hapis veya beş yıldan fazla hapis ya da kaçakçılık, zimmet, ihtilas, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas, yalan yere şahadet, suç tasnii, iftira gibi yüz kızartıcı suçlar ile resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma veya devlet sırlarını açığa vurma, vergi kaçakçılığı veya vergi kaçakçılığına teşebbüs suçlarından dolayı hüküm giymiş bulunmamak, • Ceza veya disiplin soruşturması sonucunda memuriyetten çıkarılmış olmamak, • Hukuk, iktisat, maliye, işletme, muhasebe, bankacılık, kamu yönetimi, siyasal bilgiler ve endüstri mühendisliği dallarında eğitim veren fakülte ve yüksekokullardan veya denkliği Yükseköğretim Kurulunca tasdik edilmiş yabancı yükseköğretim kurumlarından en az lisans seviyesinde mezun olmak veya diğer öğretim kurumlarından lisans seviyesinde mezun olduktan sonra (belirtilen bilim dallarından lisansüstü seviyede diploma almış olmak ya da ön lisans eğitimi veren gümrük, dış ticaret ve Avrupa Birliği konularında uzmanlık programı olan meslek yüksekokullarından mezun olmak), • Staj amacıyla bir gümrük müşavirinin yanında bir yıl çalışmış olmak, • Yapılan Gümrük Mevzuatı ve gümrüğe ilişkin iktisadi, ticari ve mali konuları kapsayan sınavda başarılı olmak.

YETKİLENDİRİLMİŞ GÜMRÜK MÜŞAVİRİ

Ülkeler arasında gerçekleşen dış ticaretin gerek değer gerek mal bileşeni gerekse de işlemler açısından gelişme ve genişleme göstermesi, belirli kontrol mekanizmalarının oluşmasını da beraberinde gerektirmektedir. Söz konusu gerekliliklerin gümrük işlemleri ekseninde giderilmesi adına “ yetkilendirilmiş gümrük müşavirliği (YGM)” sistemi geliştirilmiştir. Yetkilendirilmiş gümrük müşaviri, ekonomik etkili gümrük rejimleri, nihai kullanım, basitleştirilmiş usul uygulamaları ve diğer gümrük işlemlerinin doğru olarak uygulanmasını sağlamak için müsteşarlıkça belirlenen tespit işlemlerini yapmak üzere yetkilendirilen gümrük müşaviridir. Yetkilendirilmiş gümrük müşavirliği temel olarak temsil işlemlerini kapsamaktadır. Bu çerçevede tespit işlemi yapılacak gümrük işlemleri; genel ve özel antrepolara, geçici ithalat rejimine, gümrük kontrolü altında işleme rejimi kapsamındaki ibra işlemlerine, eşyanın öngörülen süre dâhilinde nihai kullanıma tahsis edilip edilmediği ve öngörülen amaçlar için kullanılıp kullanılmadığına, dâhilde işleme rejimi kapsamındaki eşyaya verilen izinlerle ilgili süre uzatımlarına esas teşkil edecek işlemlere, menşe mevzuatına, onaylanmış kişi statüsüne ve çok zor duruma ilişkin tespit işlemlerini kapsar. Gümrük Müşavirliğinde Disiplin Cezaları Gümrük müşavirliği mesleğini veya mesleğin icrası sırasında karşılaşılabilecek birçok konuyu düzenleyen 4458 sayılı Gümrük Kanunu, etik dışı hâllerde yürütülecek disiplin işlemleri konusunda da gerekli düzenlemeleri yapmıştır.